

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (LETO) XXIX (23)

No. (števil.) 45

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

12. novembra 1970

Apostoli slovenskega tiska

Z ganljivostjo sem bral v Ameriškem Slovincu članek v spomin pokojnega Franceta Lončarja, ki je sredi oktobra umrl v Clevelandu. Tam je stalo, da se je ta pokojni slovenski mož starejše generacije, ki je vzgojil v svoji družini pet fantov in pet deklet, na starost ves posvečal Slovenski pisarni v Clevelandu in slovenski emigracijski knjigi, katero je osebno razpečeval po hišah. V četrtek, 3. avgusta je tudi vzel pod pazduho nekaj novih slovenskih knjig — imenoma jih pisec navaja. Puševu Klasje v viharju, Velikonjeve Zanke in m. Ksaverije 50 let v misijonstvu — ter se napravil k slovenskim družinam, da jih proda, pa da še pobere naročnino za ameriško Ave Mario. Ob vračanju domov mu je pred domom postalo slabo, da se je kar sesedel na cesti. Ugotovili so, da si je zlomil rebro. Po nekaj tednih je umrl.

Ko sem to prebral, sem si bil takoj na jasnem: Tak mož zasluži uvodnik v slovenskem listu. Preprost človek iz Horjula, katerega je izobrazilo prosvetno društvo in Orel, se je postavil v službo razširjanja slovenskega tiska v emigraciji in postal njega apostol. Vedel je, da je slovenski tisk v izseljenki družini najmočnejša vez med Slovenci po svetu pa tudi z domovino, in da je lepa slovenska knjiga najboljša oblikovanka slovenskega doma. Postavil je zgled takega kmečkega moža, kot ga opisuje pisec Klasja v viharju, katero je ob zadnji poti razširjal. Preprost kmečki oče je postal razširjevalec slovenske tiskane kulture.

Pa sem se ob njegovi smrti spomnil tudi drugih naših osemdesetletnikov, kako so se v emigraciji z mladostnim navdušenjem in žrtvijo posvečali slovenski knjigi, ne samo, da so jo naročali, temveč jo tudi širili. Tu se spominjam nekoč visokega uradnika in sodnika upravnega odseka dr. Stanka Mašiča, ki je prav tako propagiral slovensko knjigo in je še zdaj zvest naročnik, bravec in plačnik listov, revij in knjig. Predvsem pa mi je stopil pred oči dr. Jože Basaj, nekoč predsednik Orla, ki je ustvarjal take moke kot je bil Lončar, potem pa celo predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, pa je kot imigrant vso svojo prizadevnost in delo posvečal slovenski Ligi in slovenski knjigi! Ni tisoče paketov je šlo skozi njegove roke po Ligi vsem, ki so bili potrebni materialne hrane, predvsem družinam v domovini, pa tudi pravtako slovenskih knjig in listov med Slovence v Ameriki. Zdal se je poslovlil od tega svojega dela, ne po svoji volji, ampak pod zahtevami svojih let in se umaknil iz Amerike na Koroško, da blizu domovine, ki jo je nekoč predstavljal, užije še mirno lepoto plodnega življenjskega zatona. V radostni spomin naj mu bo in v uteho, da je storil neizmerno dobroga prav z razpečevanjem duhovne hrane med izseljenca, pa tudi za vzpodbude za marsikatero delo, ki bi sicer ne izšlo. To so moške, ki se jim v Avstraliji pridružuje p. Ambrožič, tudi v častiljivih letih zlatega mašništva. In take bi našli še koga na Koroškem in še kje, ki so v svojih starih letih mladi in mladini lahko naravnost zgled delavnosti, požrtvovalnosti in predvsem — ljubezni do vsega slovenskega, zlasti do slovenskega duha, ki se zbira v slovenski knjigi in listih.

Ob Lončarjevi smrti smo našli priložnost, da poudarimo njih delo in pomen, in se jim javno zahvalimo. Bili so stebri, na katerih so slovenski publicisti in kulturni oblikovalci ploh mogli zidati stavbo emigracijske kulturne delavnosti, kajti po njih so bili v stikih z občinstvom, z narodom, kateremu je končno vse naše pisanje namenjeno. Zdal jim omahuje roke, so sami omahnili ali se umaknili in mi moramo zdaj samo zavpiti med mlajši rod: Kdo na njih mesto? Kdo?

Kje so ljudje, ki bi živeli tako iz slovenstva, kakor ti naši veliki razširjevalci naše besede? Ki bi tako iz idealizma posvečali svoje delo sloven-

NOVA ARABSKA FEDERACIJA

ZA BOJ PROTI IZRAELU

Egipt, Sudan in Libija so preteklo nedeljo objavili, da so se med seboj povezali v trinarnodno federacijo.

V Kairu so se pred več dnevi sestali na zadevne posvete novi egiptanski predsednik Anwar Sadey, sudanski predsednik gral. Jaafar El-Numeiry in libijski predsednik polkovnik Maummar Gaddafi.

V skupni izjavi sporočajo, da njihove države, ki so sosedne med seboj in ki skupaj štejejo ok. 50 milijonov prebivalcev, smatrajo, da bo federalna zveza koristila arabskemu svetu v njegovem boju proti Izraelu.

Nova federacija more služiti za temelj poznejši širši povezavi med vsemi arabskimi narodi, pravijo v izjavi.

Vodstvo federacije bo triumvirat. Prejšnji egiptanski diktator Nasser se je boril proti sleherni egiptanski povezavi v federacijo, odkar se mu je ponesečila federativna skupnost s Sirijo. Egipt in Sirija sta bili federativno povezani od 1958 do 1961 ter se je ta federacija uradno imenovala Združena arabska republika.

Egipt, Sudan in Libija so se že lanskega decembra povezale v trojno zavezništvo. Sudan se je sprevrgel v egiptanskega zaveznika, ko je predsedstvo prevzel sedanji predsednik gral. Numeiry, Libija pa, ko je polkovnik

Gaddafi izvedel vojaški udar in se postavil za predsednika.

V Kairu so trije predsedniki tudi objavili, da smatrajo svoje države zgodovinsko in zemljepisno prikladne za jedro bodoče široke arabske skupnosti. Na skupnem trojnem vodstvu se bodo sestajali vsaka dva meseca.

Triumvirat bo vodil novo federacijo po navodilih, ki jih bo dajal tkim. odbor za planiranje, katerega bodo sestavljali vodilni možje iz izvršnih odborov edine egiptanske politične stranke Arabske socialistične zveze ter revolucionarnih odborov iz Libije in Sudana.

Egipt, Libija in Sudan so nadalje objavili, da smatrajo federativno povezavo za nujno zlasti sedaj, po Nasserjevi smrti, da se bodo mogle bolje upirati „imperializmu in zionizmu“ na Bližnjem vzhodu. Upajo, da bo egiptansko, libijsko in sudansko prebivalstvo pozdravilo nastanek federacije, ki naj predstavlja nov korak v boju proti Izraelu.

Strokovnjaki izjavljajo, da je mogoče iz besedila objave v Kairu ugotoviti, da bo nova federacija zelo rahla povezava med tremi državami, v nasprotju s tesno politično povezavo med Egiptom in Sirijo, ki pa se je tudi razblinila.

Kitajska diplomacija

JUGOSLAVIJA JO PODPIRA

Letošnje leto more Peking šteti za leto velikih diplomatskih uspehov.

Tkim. kulturna revolucija je šla v pozabo, tako doma kakor izven Kitajske ter je zunanji svet začel polagoma smatrati Maocetungov režim spet za „normalen“. Največji zagovornik Pekinga v zahodnem svetu je bila že dolga leta Francija, ki je bila med prvimi državami, katera je obnovila diplomatske stike z njim. Sledila ji je Anglija, država, ki v svoji zgodovini na diplomatskem področju ne zamuja priložnosti, katere smatra koristne zase, ne glede na posledice za druge narode. Nedavno je bila Kanada prva država na ameriškem kontinentu, ki je obnovila diplomatske zveze s Kitajsko, pred nekaj dnevi pa ji je sledila tudi Italija.

Na letošnjem zasedanju ZN pa je 18 držav predložilo spomenico, v kateri zahtevajo izgon čangkajskih predstavnikov iz vseh organizacij ZN ter včlanjenje rdeče Kitajske kot „edine predstavnice kitajskega ljudstva“.

Nekatere druge države, ki se sicer zavzemajo za včlanjenje rdeče Kitaj-

ske v ZN, nočejo pa istočasno izključiti Formoze, so brezuspešno opozarjale podpisnice zgoraj imenovane spomenice, naj bodo v svojih zahtevah manj odločne, če hočejo pridobiti glasove v skupščini za svoj predlog. Podpisnice spomenice opozorila niso upoštevale ter zato verjetno tudi letos rdeči Kitajski še ne bo uspelo dobiti dovoljenja za vstop v ZN.

Spomenico za včlanjenje rdeče Kitajske in izgon Formoze so podpisale: Albanija, Alžir, Gvineja, Irak, Južni Jemen, Jemen, Jugoslavija, Kongo (Brazaville), Kuba, Mali, Mauretania, Pakistan, Romunija, Sirija, Somalija, Sudan, Tanzanija in Zambija.

Albanijo smatrajo za pekingsko ekspozičuro v ZN. Jugoslavija in Romunija sta podpisali spomenico, ker se ne strinjata s sovjetsko politiko do Pekinga. Jugoslavija je spomenico podpisala še posebej zato, ker so se med njeni Beogradom in Pekingom v zadnjih mesecih močno izboljšali ter je Tito „pozabil“ na dolgoletne kitajske izpade proti jugoslovanski zvrsti „revizionističnega“ komunizma.

DE GAULLE JE UMRL

Francija in ves svet žalujeta

Nepričakovano je, zadet od srčne kapi, umrl v ponedeljek, 9. t. m. v nočnih urah general De Gaulle, Novica, ki so jo tiskovne agencije bliskovito razširile preko vseh dežel sveta, je težko prizadel francoski narod. Pokojni general je za Francoze predstavljal mnogo več kot le osebo bivšega predsednika ali vojaka. Bil jim je simbol svobode in težnje po narodni veličini.

Umril je v svoji podeželski rezidenci v Colombey-les-Deux Eglises. Le njegova žena je bila ob njem.

V zapuščini je De Gaulle izrazil voljo, da naj bo njegov pogreb skromen, brez godbe, govorov in povork. Ta njegova želja se bo izpolnila. Vendar bo v skromnosti pogreb imponant: številni državniki iz vsega sveta se ga bodo udeležili. Praktično bodo pri žalnih slovesnostih udeležene vse države sveta.

nadstavbo, občinstvu pa stik z njo in po njej s slovenstvom v svetu, pravo in potrebno dopolnilo slovenstvu v domovini.

Število onih, ki so še danes pripravljani na žrtve za porast narodne kulturnosti, srčne in umske izobrazbe, za veljavo materne jezika in ne kot pisatelji, ki se nadejajo slave, ampak kot tihi, anonimni delavci v dminarskem apostolatu za slovenski tisk, je vedno manj.

Kdo na njih mesto, kdo?

Kako srečni bi bili, ko bi bil odmev tega vprašanja v prazno tisti verz, ki ga znamo iz šolskih klopi:

...in koj oglasi se jih sto...

El continente en peligro

Hace pocos días en Santiago, capital de Chile, Salvador Allende, un declarado marxista, asumía la presidencia del país. Es grande el peligro que ello representa para la democracia en esta parte del mundo. Este peligro se ve acrecentado ahora por la proyección que el caso chileno puede tener en el resto del continente. Una reciente exhortación de los comunistas uruguayos lo refirma plenamente.

A través de su matutino „El Popular“, órgano oficial del PC uruguayo, los comunistas han llamado a todos los grupos simpatizantes, izquierdistas y paralelos, a formar siguiendo el ejemplo chileno, un „frente amplio“, para apoderarse del poder en las elecciones que se realizarán en Uruguay el año próximo. Incluso invitaron a sumarse a ese frente a los demócratas cristianos y a grupos disidentes de los partidos Blanco y Colorado.

„La victoria de Allende“, dice El Popular, „cambia el mapa de América latina. Al norte, la victoria irreversible de la revolución cubana que construye el socialismo. Tres países, Perú, Chile y Bolivia conforman un foco de resistencia antiimperialista en el Pacífico sur“.

Las intenciones son evidentes. Por ello en esta hora crucial para nuestro continente, deben unirse todas sus fuerzas democráticas, en defensa de la libertad de sus pueblos.

Celina v nevarnosti

Pred dnevi je v Santiagu, glavnem čilskem mestu, prevzel predsedništvo države Salvador Allende, izpovedan marksist. Velika je nevarnost, ki jo dogodek predstavlja za demokracijo na tem delu sveta. Ta nevarnost se še poveča s prokeicijo, ki jo lahko ima čilski primer na ostali del celine. Poziv, ki so ga pred kratkim izrekli urugvajski komunisti, to samo potrdi.

V svojem jutranjku „El Popular“, ki je uradno glasilo urugvajske KP, so komunisti pozvali vse sorodne skupine, levičarje in ostale sopoltnike, naj se združijo v „široko fronto“ po čilskem vzorcu, da zasedejo oblast na predsedniških volitvah prihodnjega leta. Povabili so celo v to fronto krščanske demokrate in uporne skupine Bele in Rdeče stranke.

„Allendejeva zmaga“, poudarja El Popular, „je spremenila zemljevid Latinske Amerike. Na severu nespremenljiva kubanska revolucija gradi socializem. Tri države — Peru, Čile in Bolivija — pa dopolnjujejo antiimperialistični odpor v južnem Pacifiku.“

Namen je očividni. Zato se morajo v tej, za našo celino težki, uri zediniti vse demokratične sile v obrambi svobode svojih narodov.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

„NA PLAN, V BRAN... — „ČESA?“

Zadnje dni je ponovno delavsko vprašanje imelo najvažnejše mesto v skrbi vodstva argentinskega življenja. Opazovalci so bili pričé tekme med vlado in delavskim vodstvom. Šlo je za to, da se prepreči (ali vzdrži) stavko, ki naj bi bila v četrtek in petek 12. in 13. t. m. Stavka je v borbenem načrtu Glavne delavske konfederacije že več mesecev, vendar je nastalo upanje, da do nje izvedbe ne bo prišlo. To zlasti po nastopu novega gospodarskega ministra dr. Ferrerja, ki je obljubil socialne izboljšave.

Isti dan, ko je minister objavil izboljšave, je CGT potrdila izvedbo stavke. Na splošno je javnost mislila, da je napoved prišla prepozno, češ, če bi sindikalisti prej vedeli za vladne ukrepe, ne bi potrdili stavke. A ozadje je drugačno. Seja vodstva CGT je bila pretekli četrtek 5. v nočnih urah. Prisostvoval pa ji je tudi drž. tajnik za delo J. A. Lucco in eden izmed svetovalcev ekonomskega ministrstva, ki je tudi prebral načrt vlade glede socialne politike. V bistvu predvideva kratkoročno: povišico minimalne plače na 33.000 starih pesov, ukinitve zonalnih pritrgatev in sklicanje paritarnih komisij za mesec april prihodnjega leta.

To so tudi glavne zahteve CGT; razlika je le v enem: višina povišic. Delavci zahtevajo krepko splošno povišico.

Vendar opazovalci menijo, da je ozadje stavke politično. Celu pričakujejo, da jo bo CGT v zadnjem hipu opovedala. Notranje struje, ki se bijejo v argentinskem delavskem gibanju imajo namreč socialno in politično ozadje. Delavstvo iz notranjosti in nekateri buenosaireški sindikati so strogo proti vladni politiki. Drugi pa menijo, da je boljše počasi dobiti od vlade manjšo ugodnost, kot pa na vrat na nos napovedati vojno. Velika večina pa se sprašuje, čemu stavka, ko je vendar delavec tisti, ki največ zgubi: zamujenih ur mu nihče ne plača.

Na drugem področju pa je argentinska gverila doživela večje poraze. V Ensenadi, blizu La Plate, so odkrili prevratno celico, sestavljeno večinoma iz intelektualcev. Našli so večje količine orožja, prevratnega materiala in načrtov. Pred kratkim so odkrili veliko zarotno akcijo tudi v Mendoci. Izvedenci varnostnih organov menijo, da je s tem v glavnem kontrolirano prevratno gibanje mestnih gveril v Argentini. Vendar se zavedajo, da bodo s podobnimi gibanji imeli še mnogo opravka v bodočnosti.

I Z T E D N A V T E D E N

Na delnih volitvah v nemški državi Hesse v Zahodni Nemčiji so presenetili liberalci, ki so povečali število svojih sedežev v parlamentu, ko so dobili 11 sedežev. Brandtova socialistična stranka ni napredovala. Z utrditvijo liberalcev se je Brandtova nenaravna koalicia med socialisti in liberalci okrepila v Bonnu za nadaljnjo vladanje v Zahodni Nemčiji.

Neznanci so streljali na sovjetsko stražo, ki stoji ob sovjetskem spomeniku vojnim žrtvam v britanskem delu Berlina. En vojak je bil ranjen. Zahodni zavezniki so se bali, da bo Moskva izvajala posledice, pa je reagirala samo s protestom. Ugotavljajo, da so strelji bili oddani v protest ob 53. letnici boljševiške revolucije.

Marksist Allende, novi čilski prednik, je takoj po prevzemu oblasti objavil, da bo vzpostavil diplomatske odnose s komunističnimi državami, z Moskvijo pa hoče te odnose še okrepiti. V kraju San Miguel pri Santiagu pa je komaj pet dni po svojem nastopu od-

kril spomenik komunističnemu gverilcu Che Guevari.

Ameriška letala so zmetala v štirih tednih na tkim. Hočimihovo stezo v Laosu količino eksploziva, ki odgovarja jakosti treh atomskih bomb, odvrženih na Hirošimo.

V Boliviji je delavska konfederacija ki je zelo levičarsko usmerjena, zahtevala od predsednika Torresa ostrejših socialne ukrepe. Nacionaliziral naj bi vse večje inozemske (zlasti ameriške tvrdke), ki delujejo v državi. Istočasno pa je študentovska federacija izjavila, da „bo le oborožena pot revolucije“ prinesla narodu svobodo. Vladi se je namreč pred kratkim posrečilo popolnoma uničiti komunistično gverilo. Bodoč razvoj v tej državi še ni jase.

SPLOŠNO PROPADANJE SOCIALIZMA V EVROPI

V JUGOSLAVIJI POLOŽAJ NIČ BOLJŠI

Švedska tkim. social-demokracija je po 38 letih nepretrganega vladanja doživela hud volilni poraz. Ohranila se je na krmilu države samo vsled opore, ki ji jo dajejo švedski komunisti, katere je predsednik Palme v svojih govorih primerjal z epidemijo kolere. Ker so moskovski satrapi dobili nekaj nad 4 odstotke oddanih glasov, imajo v enozborničnem parlamentu nekaj predstavnikov. Toda predsednik, ki noče z njimi sklepati nobenih pogodb in zvez, upa, da bodo iz strahu pred izgubo položajev v slučaju novih volitev podpirali vlado, katere število predstavnikov v parlamentu je povsem izenačeno s številom predstavnikov sredinskodnesničarske opozicije. Toda v takih okoliščinah bo vlada slabotna. Švedski slučaj potrjuje splošno propadanje socializma v Evropi.

Po drugi svetovni vojni, ko je Stalin zaslužnjeval vzhodno Evropo, je v zahodni Evropi kazalo, da bo demokratski socializem dosegel popolno zmago. Laburisti so potokli Churchilla s širokim programom nacionalizacij, ki so ga takoj začeli izvajati. V Franciji so socialisti zamenjali radikale kot najmočnejša stranka v vladi, nekatera velika podjetja pa so podržavili. Opaževalci so zagotavljali, da bodo tudi v Zahodni Nemčiji zavladali social-demokrati, čim se bo ta država konstituirala. Napoved bi se bila uresničila, če ne bi bil za predsednika postavljen Adenauer — z enim glasom večine: s svojim lastnim. V treh skandinavskih državah so vladali socialisti, v Italiji pa so formirali močno politično silo, takoj za krščanskimi demokrati in komunisti, z majhno razliko privržencev.

V začetku desetletja 1950 pa so se stvari začele obračati. V Angliji so laburistični neuspehi vrnili oblast konservativcem. Ti so jo, kljub britanski volilni navdi nihanja med eno in drugo skrajnostjo, obdržali polnih 12 let. Na volitvah leta 1964 je laburistična stranka v svoj volilni program vnesla podržavljenje samo železne industrije, ki jo je bil Churchill tudi privatiziral, pozneje pa se je sploh odrekla nadaljnjim nacionalizacijam. Kljub tem pravnim načrtom laburisti s svojimi nameni niso uspeli ter so doživeli nov poraz. Konservativci nameravajo sedaj, kakor so objavili na kongresu svoje stranke v Blackpoolu, poživiti podržavljenega industrije s sodelovanjem za sodelovanje kapitala. V Franciji se je socialistična levica združila na volitvah po velikih nemirih leta 1968, v predsedniških volitvah leta 1969 pa so nje tri frakcije dosegle manj kot 9 odstotkov glasov. Po več hudih porazih se je zahodnonemška social-demokracija — ki jo je bil ustanovil Lasalle

ter ji je Marx leta 1875 pel slavo — morala javno odreči marksizmu leta 1959. Socialistična od takrat samo po imenu, se je ta stranka povzpela na oblast v slučajnostni zvezi — ki se je nanašala na zunanje politične probleme — s svobodnimi demokrati, kateri so odločni nasprotniki kolektivizma. Norveški in danski social-demokrati so izgubili oblast, medtem ko v Italiji obe zvrsti socializma s težavo živita druga ob drugi znotraj sredinske koalicije, ki ji načeljujejo krščanski demokrati.

Edina izjema v splošnem propadanju evropskega socializma je bila do nedavna švedska, kjer je kazalo, da je stranki s to doktrino uspelo modro kombinirati „gospodarsko učinkovitost, družbeno pravičnost in spoštovanje človeških svobod.“ Država, danes močno industrializirana, je dolga leta živela nepretrgan razvoj, s polno zaposlenostjo in minimalno inflacijo. Dohodek na prebivalca je skoro enak severnoameriškega, javne služnosti odlično funkcionirajo, socialna zaščita ščiti človeka do groba, visoka izobrazba je dostopna bogatim in revnim. Uspeh tega edinstvenega socializma je bil mogoč samo zato, ker vlada ni nikar nadomestila svobodne trgovine s podržavljanjem. Samo 5 odstotkov švedskega gospodarstva je v državnih rokah. Toda kritje izredno visokih stroškov za vzdrževanje družbenih dobrin je država naložila švedom najvišje davke v Evropi. Težo teh je moglo švedsko gospodarstvo prenašati vsled izredno ugodnih okoliščin: izredno visoka proizvodnja, velika tehnološka učinkovitost, nepretrgana politična stabilnost in globok družbeni mir.

Ta „švedski model“ je sedaj v krizi. Preveliki davki, ki so prehudo obtežili stroške proizvodnje, jemljejo švedski industriji konkurenčnost na mednarodnem torišču; kapital beži iz države in se ustavlja v tujini, znanstveni in tehnični strokovnjaki pa, ki se jim upira preveliko razdeljevanje njihovih dohodkov družbi, emigrirajo v ZDA. Ti faktorji so se množili odkar je bivši predsednik Erlander odšel z vlade — po 23 letih — in jo izročil v roke svojemu pribočniku Olofu Palmeju. Levičarsko radikalna tendenca, ki jo novi predsednik hoče dati svoji vladi, je krizo poostrihla tako, da se je draginja silovito dvignila, da državni deficit prve polovice 1970 že visoko presega celotni lanskoletni deficit, da se zaloge deviz hitro nižajo in da je prišlo do številnih stavk kljub pomirjevalni taktiki sindikatov.

Rezultati tkim. socializma brez človeškega obraza pa so seveda še slabši. V ZSSR je neusmiljena tiranija, s krutimi žrtvami več generacij, ustvarila

veliko industrijsko in vojaško silo, dasi proizvodnja, osebni dohodek in življenjska raven daleč zaostajajo za tistimi na Zahodu. Toda ker so pogoji druge industrijske revolucije vedno bolj neskladni s sistemom centralistično planificiranega gospodarstva, sovjetski zastoj z ozirom na ZDA in Zahodno Evropo progresivno narašča. To si je drznil povedati in dokazati tudi eden od današnjih najbolj znanih strokovnjakov v ZSSR, Andrej Saharov. Isto se dogaja v sovjetskih satelitih, vključno v tkim. neodvisni komunistični Jugoslaviji. V tej državi položaj ne more biti slabši: lansko leto državni deficit 800 milijonov dolarjev, porast draginje za 15 odstotkov, porast brezposelnosti za nadaljnjih 10 odstotkov, čeprav je nad 800.000 ljudi odšlo na delo v tujino.

Svetovno izkustvo dokazuje, da pot državne kolektivizma ne vodi v gospodarski razvoj in v socialno pravičnost, temveč ravno v nasprotno smer. Znani gospodarstvenik Galbraith je ob proučevanju sprememb v moderni industrijski družbi in vloge tkim. tehnostrukture v njej, zapisal: „Socializem, ki naj bi pomenil državno lastništvo industrijskih podjetij, je mrtva stvar.“ Toda, ta diskreditiran recept ima še vedno ideološko veljavo v državah, ki se, namesto da bi se poskušale modernizirati, spuščajo v nepremišljene socialistične pustolovščine. „Luzija podržavljen je sladka, ker daje možnost ne misliti,“ je zapisal Serván-Schreiber. O istem problemu pravi Galbraith tole: „Verjetno je bil to najbolj splošen poskus v deželah, ki se hočejo razviti.“

To se danes dogaja tudi v nekaterih ameriških republikah, ki so se podale na pot kolektivizma. Perú, ki je imel lansko leto in bo imel tudi letos najnižji gospodarski porast, se nahaja v polnem gospodarskem nazadovanju, s stotisoči brezposelnih in hudim pomanjkanjem živil. Bolivijsko gospodarstvo je kaotično. Sedaj se bo še Čile podal na enako pot. (Uvodnik v buenosaireski „La Prensa“)

Odločnost avstralskih Slovencev

Čuješ je ostal sam

V številki 40, našega lista, z dne 8. oktobra t. l. smo objavili daljši popis dogodkov ožoli lista Slovenska kronika v Avstraliji in pa članek, ki je o tem bil objavljen v ljubljanskem Delu.

Kot smo že objavili, je g. Jože Čuješ začel izdajati list Slovenska kronika. Pri tem je najbolj zanimivo, da ima ta list glavno finančno podporo jugoslovanske trgovinske ekspoziture.

V Delu objavljeni članek pod naslovom „Izseljenci nočejo duhovnih vodij politične emigracije“ je naperjen v glavnem proti verskemu listu „Misl“, češ da hočejo prevzeti monopol nad Slovenci v Avstraliji, in hvali „Kro-

„Notranje življenje ni slabšen izraz, sinonim za sebičnost in nasprotje povezanemu življenju, življenju, ki se razdaja; nasprotno, notranje življenje je celotnostno bivanje, v katerem notranost vključuje zunanost in nevidna stvarnost prepaja vidno.“

Pierre Emanuel, Le monde est interieur, str. 276.

Audiencia slovenskih žena pri ge. Levingston

Poklonile so ji slovenski prevod Martina Fierra

Ugled slovenskega naroda in naše emigrantske skupnosti je pretekli teden znova visoko zablestel. V ponedeljek, 9. t. m. sta bile, v zastopstvu Zveze slovenskih mater in žena, sprejete pri soprogi argentinskega predsednika, gospe Nelly Betty Andrés de Levingston, predsednica Zveze ga. Pavlina Ulrih-Dobovškova, in odbornica gospa Danica Kanal-Petričkova.

Audiencia je bila napovedana nekoliko čez dvanaest uro in naj bi predvidoma trajala petnajst minut. Po prisrčnem sprejemu je gospa Dobovškova najprej predsednikovo gospo pozdravila v imenu Zveze slovenskih mater in žena, se zahvalila za sprejem in ji izročila šopek vrtnic. Nato pa ji je podarila slovensko knjigo Martina Fierra, v kateri je bil posebej vstavljen list s tiskanim posvetilom: „A la Señora Esposa del Exmo. Señor Presidente de la Nación, Doña Nelly Betty Andrés de Levingston — Liga de Madres Eslove-

nas, Buenos Aires.“ Gospa Dobovškova je poudarila, da je to viden in otipljiv dokaz slovenske hvaležnosti argentinskemu narodu za gostoljubnost, ki jo Slovenci v Argentini uživamo. Orisala ji je tudi usodo slovenskega naroda in pot naše emigracije.

Nato je gospa Danica Kanal-Petričkova, ki je sodelovala pri prevodu in vodila celotno izdajo knjige, podrobno obrazložila nastanek prevoda in knjige, ves trud in ljubezen, ki je bila v to delo položena, kakor tudi vse posebnosti te knjige.

Gospe so se nato pomudile v iskrenem osebnem pogovoru. Ob koncu se je gospa Nelly Betty Andrés de Levingston iskreno zahvalila Zvezi slovenskih mater in žena, in preko gospe izrekla najboljše želje za dobrobit slovenske skupnosti in našega naroda.

Audiencia je namesto predvidenih pet najst minut trajala poldrugo uro.

Zavožena socialna politika

Zobozdravniška služba na psu

Eden velikih adutov v rokah sedanega komunističnega režima v Jugoslaviji je bil njegov samospev o idealni socialni ureditvi, ki naj bi vladala v Jugoslaviji, in ki naj bi se postopoma še stopnjevala. Družinske doklade, po-

kojnine, socialna zavarovanja, zdravstvena služba, vse to za domače režimce že ni več predstavljalo problema.

A čas je potekel in stanje se je na socialnem področju vedno bolj slabšalo. Mnogokrat smo že v našem listu opisali neverjetne primere socialnih krivic, pa tudi popolne brezglavosti v zdravstveni službi.

Nov dokaz temu pa je bil 2. jugoslovanski simpozij zobozdravniške službe, ki je bil pred kratkim v Mariboru. Na njem so ugotovili, da je bolezensko stanje prebivalstva, zlasti otrok in mladine, na področju zobozdravstvenega vrstva naravnost porazno. Podatki kažejo, da ima zelo veliko otrok in mladine zobno gnulobo, obolenje obzobnih tkiv in razne nepravilnosti v razvoju zob in čeljusti.

Od 60 slovenskih občin imajo samo v 15 občinah šolske zobne ambulante. Več kot 300.000 otrok v Sloveniji zobozdravstveno ni oskrbljenih. Celotna področja na podeželju še sploh niso videla zobozdravnika.

Udeleženci simpozija so sicer predlagali vrsto ukrepov, kako to obupno stanje izboljšati. Vendar so se tudi zavedali, da so za to potrebna finančna sredstva, katerih pa za socialno skrbstvo kaj prerado v praksi zmanjka, čeprav je v teoriji vse idealno.

Kralj Peter II. umrl

V Los Angelesu, ZDA, je 3. t. m. umrl bivši jugoslovanski kralj Peter II. Letos aprila se je nastalil v tem ameriškem mestu, kjer živi večja skupina srbskih emigrantov, pa je kmalu začel bolehati na jetrih ter je moral v zadnjih sedmih mesecih večkrat v bolnišnico.

Poročilo o njegovi smrti so zadržali za 24 ur, da so mogli novico sprejeto ročiti njegovemu sinu, 25 letnemu princu Aleksandru, ki služi kot častnik pri britanski tankovski diviziji v Zahodni Nemčiji.

Umrl kralj Peter II. je bil pokopan v Los Angelesu ob udeležbi več škofov srbske pravoslavne cerkve. Med srbskimi emigranti so bili nekateri, ki so predlagali, naj bi po pogrebu škofje kronali princa Aleksandra za novega kralja, vendar pa je vodstvo srbske skupnosti v Los Angelesu, ki jo vodi Peter Salata, kakor poroča britanska tiskovna agencija Reuter, nastopilo proti temu, ker da je sicer princ „zelo inteligenten in prijeten človek, toda ne čuti ljubezni do svojega naroda. Tudi ne govori srbsko in se ni nikdar potrudil, da bi se srbsko naučil.“

Titova tiskovna agencija Tanjug je prinesla poročilo o smrti kralja Petra II. iz tujih tiskovnih agencij ter dodala 30 vrst svojega komentarja, ki ga zaključuje: „S tem (z njegovo smrtjo) so bile vse sledi monarhije tudi formalno izbrisane iz jugoslovanskega političnega življenja.“

J. S.

Praznovanje 29. oktobra v Clevelandu

Lepa slovesnost v Severni Ameriki

Preteklo nedeljo, 25. oktobra zvečer, smo se clevelandski Slovenci v še kar zadovoljivem številu zbrali v župnijski dvorani pri Sv. Vidu, da se spominimo našega velikega narodnega zgodovinskega dogodka pred 52 leti, t. j. 29. oktobra 1918, ko je naš narod za vselej odvrgl se sebe germanski jarem. Okoli 1170 let ga je bil strašno žulil. Ves ta čas je bil za nas Slovence en sam, nepretrgan, obupen, pa zato vztrajen boj za svoj narodni obstanek in za priborjenje popolne narodne svobode. Obenem je bil ta dan za vse nas praznik naše narodne zastave, nena izmed zunanjih simbolov naše narodne samobitnosti.

Naša letošnja clevelandska proslava „29. oktobra 1918“ je obstajala iz petja, deklamacij in recitacij, branja proklamacije clevelandskega župana letošnjega 29. oktobra za „Dan slovenske neodvisnosti od avstroogrškega imperija“, iz slavnostnega govora in avdiovizualnega prikaza glavnih dogodkov iz naše narodne preteklosti.

Za uvod v proslavo je zapela ga. Marija Seknetova, znana clevelandska pevka, ameriška državno himno; za njo pa je Moški zbor pod vodstvom g. Martina Košnika zapel še slovensko narodno himno „Naprej zastava slave!“ Za sklep pa je vsa dvorana odpela „Hej, Slovenci!“

Zbrane goste, med katerimi smo opazili generala Ivana Prezlia-Andreja, gospodarstvenika Ivana Avsenika, pisatelja Karla Mauerja, urednika prof.

Vinka Lipovca z gospo, vrsto bivših slovenskih županov in drugo občinstvo, je pozdravil g. Janez Ovsenik, predsednik Pripravljalnega odbora. V svojem nagovoru je poudarjal Avguštinove besede: „Prva sta ti oče in mati, več kot starši, ti bodi domovina.“ Vzpodbujal je navzoče, naj nas preko slučajnostnih ločitev družji v eno ideja slovenstva. „Prepričani smo,“ je dejal tudi, „da nismo bili poslani v svet za prazen nič. Saj nas bo res morda že krila tuja gruda, toda živa bo misel, živ bo naš duh in kdo izmed nas bo sebi tak nasprotnik, da ne bi hotel biti živ v bodočnosti slovenskega naroda.“ Pozval je tudi vse, naj sledijo gestu prireditve, ki se glasi: „Narod naš umreti noče.“

Oder, na katerem se je odvijal ves slavnostni spored, je bil okusno okrašen; na zadnji steni orjak Triglav sredi drugih slovenskih vršacev, nad njimi pa je vihrala slovenska zastava. Ob strani odra pa je bila ameriška državna zastava odnosa na nasprotni strani odra še druga slovenska narodna zastava.

Z znano in zelo primerno Kuncičevo pesmijo je ga. Rotija Radoš, oblečena v slovesni narodni slovenski kroj pozdravila v imenu vseh navzočih slovensko zastavo; njen pozdrav pa je zaobljubo večne zvestobe njej potrdil Franc Tominc, oblečen v fantovski slovenski kroj.

Deklamacije odnosno recitacije za letošnjo proslavo 29. oktobra so bile začele iz poezij rajnega velikega na-

šega pesnika dr. Ivana Gradnika, in sicer: Molite, Zemlja in Triglav, vse tri vsebinsko globoke in narodno politično pomembne, zlasti še ob takšnem narodnem prazniku. Poslušali smo jih ob podajanju naših najboljših deklamatoric gospodičen Mojeje Slakove in Roži Dolinarjeve in recitatorja Jožeta Likozarja.

G. inž. Likozar je tudi prebral v obeh jezikih — v angleščini in v slovenščini — proklamacijo clevelandskega župana Karla B. Stokesa, s katero je bil razglasil letošnji četrtek, 29. oktober za „Dan slovenske neodvisnosti od avstroogrškega imperija“. Zelo lepo je, da je gospod župan storil to čisto iz lastne pobude. To njegovo gesto je zbrana publika pozdravila z velikim aplavzom.

Peli pa so nam pevci in pevke pod vodstvom g. Martina Košnika, in sicer najprej Mladinski zbor: „Pa se sliši od Sv. Vida zvon,“ „Tam gori za našo vasjo“ in „Po jezeru bliz Triglava“. Za njim na Moški zbor „Naj čuje zemlja in nebo“ in „Eno devo le bom ljubil“. Hvala pevkam in pevcom, mladim in starejšim, najbolj pa njihovemu pevovodju g. Martinu Košniku! S pesmijo so močno povzdignili v naših dušah ta naš veliki narodni dan. Pesem je najpristnejši izraz naših srčnih čustev.

Čisto posebej pa velja omeniti pevski nastop obeh Vrenkovič: petletne Marije in štiriletnega Miha, ki sta nam skupno, in to kako pogumno, zapela „Gor čez izaro“ in nato še Marija sama „Delke je po vodo šla.“ Njun ljubek nastop je zbudil veliko veselja in navdušenja pri mladih kakor tudi pri njihovih starših in seveda tudi pri vseh drugih.

Ivan Avsenek

REFERENDUM IN MEŠANI KRAJI V JUGOSLAVIJI

Mnogi resni emigrantski ljudje iz jugoslovanskih republik se vsa leta po vojni bavijo s treznim proučevanjem zgodovinske preteklosti posameznih narodov, ki so doslej jugoslovansko državno skupnost sestavljali, z objektivnim gledanjem na medvojni in povojni razvoj na balkanskem in evropskem ter svetovnem prostoru in z izdelovanjem utemeljenih političnih in državno-pravnih načrtov, ki bi bili v danem trenutku lahko izvedljivi na prej omenjenem balkanskem prostoru.

Resnost položaja v sedanjih komunističnih slovenski republiki in v celotni federativni skupnosti južnoslovanskih narodov, katere del je danes naša slovenska domovina, nalaga naši emigraciji težko brejno odgovornost za bodočnost slovenstva.

Govorjenje in pisanje o politični, gospodarski, socialni, verski in kakršni koli bodočnosti Slovenije je prazno mahanje po zraku, če ga ne spremlja temeljito poznanje zadevne stroke, danih možnosti in dejanske stvarnosti, mimo katere ni mogoče, ker je pač tu.

Treba je namreč resno jemati v poštev neizogibno dejstvo, se pravi dano stvarnost, ki je tu, da Slovenija ni sama na severozahodnem delu Balkana, ali če hočete na jugovzhodu Srednje Evrope. Prav tako slovenska politična emigracija v svetu ni sama, temveč obstajajo poleg nje in vzporedno z njo hrvatska, srbska in macedonska, ki enako kakor slovenska kujejo svoje načrte za bodočnost ureditve južnoslovanskega prostora v Evropi. Na usodo tega dela Evrope pa je bila, je in bo Slovenija — ker je pač tam, kjer je — neizogibno navezana.

V zmedbi časov, ki jo doživljajo naš narod in njegovi južnoslovanski sosedi, bodo latentnim demokratičnim silam v Sloveniji koristile le resno načrtne akcije naše politične emigracije.

Uredništvo Svobodne Slovenije je dobilo v oceno knjigo, ki je izšla v tem letu pod naslovom: "Demokratska Jugoslavija — diskusija o načrtu". Uredil Vane Ivanović, izdal "Lzvor" v Londonu.

Predlog načrta, ki ga obravnava knjiga, ni program nobene skupine in ni bil sprejet od nobenega foruma, ampak je le osnova, ki naj omogoči razpravljanje o tem problemu vsem, ki hočejo o sožitju narodov Jugoslavije razpravljati stvarno.

Oceno o knjigi ni bilo mogoče pisati, ne da bi bralci vedeli, kako je prišlo do tega načrta demokratične alternative. Zato je Miloš Stare v treh člankih pokazal na razvojno pot tega načrta. S tem v zvezi pa je omenil program SLS, nekatere izjave in dogovore med slovenskimi političnimi formacijami. V številki z dne 1. oktobra je pod naslovom "V deset letih slovenske formule in demokratične alternative" poleg drugega objavil izveček načrta za demokratično alternativo tako imenovane Londonske grupe iz leta 1963. Ta članek je vzbudil veliko zanimanje in je bila izražena želja, da bi izpopolnjen izšel v posebni brošuri. V številki z dne 15. in 22. oktobra pa je objavil prevod Demokratične alternative, kakor jo je dal v knjigo v diskusijo Vane Ivanović. V knjigi je podalo svoje poglede na načrt 23 piscev. Naprošen je bil tudi dr. Miha Krek, ki zaradi smrti obljube ni mogel sporniti. Pisci so od najstarejše predvojnne generacije do najmlajše, ki se je začela politično udeleževati šele v izseljenstvu. Med slovenskimi članki je zanimiv pogled Ivana Avseneka, ki vidi ključ do rešitve, ali bo Jugoslavija obstajala ali ne, pri Srbih in pokaže na reševanje najtežjega problema: narodnostno mešanih krajev. Objavljamo članek v celoti. Uredništvo.

Jugoslavija stoji in pade s stališčem, ki ga ima srbski narod do nje. Njegovo stališče je odločilno ne samo zaradi tega, ker je največji na Balkanu, ampak še bolj zaradi zemljepisne lege njegovega narodnega ozemlja. To okolnost radi prezremo. Stališče srbskega naroda pa ne temelji le na romantičnih motivih, upošteva realne okoliščine, med nje pa spada tudi značaj mej srbskega ozemlja, ki obstaja po večini in mešanih krajev, kjer živi več narodov skupaj in noben med njimi nima absolutne večine. Jugoslavija daje Srbom v tem pogledu izredno ugoden položaj. Četudi se njihova narodna meja spreminja v široke mešane kraje, živijo vendarle vsi Srbi v eni državi. Res je, da ne živijo zmeraj vsi pod isto upravo, toda vse uprave so odvisne od Beograda. Dvomim, da bi Srbi mogli ohraniti

ni tak izredno ugoden položaj v primeru parcelacije Jugoslavije.

V mešanih krajih so pa vsi prebivalci brez razlike vere in narodnosti prisiljeni, da živijo v dobrih ali slabih stikih s svojimi hišnimi sosedi. Če na hitrico preletimo več kot 50-letno zgodovino teh stikov, moramo ugotoviti, da so bili na splošno dobri in ne preveč obloženi s trenji. Najbolje se so med seboj razumeli po vaseh in manjših naseljih, trenja so se začela — tujatam tudi stopnjevala — šele od vasi navzgor v trgih, mestih in upravnih središčih in končno v Beogradu. Značilno je bilo na primer, da so se med zadnjo svetovno vojno v NDH dobro razumeli srbski in hrvatski kmetje, kolikor jih niso začeli hujskati ekstremisti oziroma od drugod. Kdor je živel med vojno v Jugoslaviji zunaj mest, bo to rad potrdil.

Kje so korenine antagoničnih teženj narodov in republik?

Tito je imel 22. septembra v Zagrebu govor, v katerem je vzbudil pozornost z napovedano „reorganizacijo drž. uprave“ z najvišjega vrha navzdol in je napovedal „kolektivno predsedstvo“ Jugoslavije. Utemeljeval je, zakaj je ta reorganizacija potrebna, opozarjal, da je treba ohraniti enotnost jugoslovanske države in o nalogah Zveze komunistov. Ko pa je opozarjal na mednarodni položaj ter na krizo na Srednjem vzhodu, je govoril tudi o nerazporejenih med posameznimi narodi in republikami Jugoslavije. Takole je dejal:

„Pomiriti moramo svoje notranje mednarodne in medrepubliške krize, se nekoliko bolj usmeriti v neposredne pogovore, vodstva, zlasti republiška, pa bi se morali pogosteje sestajati, sestajali pa naj se ne bi le predstavniki dveh republik, saj bi lahko takoj kdo pomislil, da se menijo koj na račun tretjega. Potekali naj bi torej širši pogovori, če se pojavljajo kake težave. Lahko trdim, tovariši, in tovariši, da je šlo pri mnogih mednarodnih razprtijah za malenkosti, ki bi jih bili vse lahko mirno rešili. In to nam je sedaj bolj kot kdaj prej potrebno. Bolj ko kdajkoli doslej potrebujemo enotnost naše države. To enotnost smo zelo težko kovali, skovali smo jo s krvjo. Zato moramo vselej imeti v mislih, koliko nas je to stalo, in ne smemo si dovoliti razkošje, da bi se sedaj poigravali z našo enotnostjo. Če se pojavijo nekatere zadeve, ki so sporne, se o njih pogovorimo. Zato imamo Zvezo komu-

nistov, ki mora prevzeti vlogo — odpraviti nasprotja.

Povedati vam moram, da se ne strinjam z regionalnimi usmerjenostmi komunistov. Vsi komunisti moramo biti, ne glede na to, kje je kdo in kaj dela, enotni, da ohranimo našo skupnost takšno, kakršna je. Prizadevati pa si moramo tudi, da bo ta skupnost vedno boljša. Pogosto se vprašujemo, kdo kali ta prizadevanja. Omenil sem že, da to ni mladina, tudi ne borci, da tega ni opaziti med ljudskimi množicami. O tem sem se prepričal v vseh republikah, kjerkoli sem bil, najsi bo v Srbiji, v Makedoniji, Bosni in Hercegovini, v Črni gori, na Hrvaškem, ali v Sloveniji. Nikjer nisem opazil antagonističnih teženj do drugih narodnosti do drugih republik. Torej tega med množicami ni, prav tako tudi ne v množičnih organizacijah ali v socialistični zvezi, niti v drugih organizacijah. Torej je to treba iskati v nekaterih ožjih skupinah. Vedeti moramo, kje so korenine tega in stvar preprečiti.“

Seveda je Tito tudi to pot pazil, da ne bi preveč jasno pokazal na svoje nasprotnike. Kajti tedaj bi vsi lahko videli, da je sedanega režima in njegovih krivic in stalnih napak sita že mladina, site so jo „ljudske množice“, pa tudi marsikateri član socialistične zveze ali zveze komunistov. Te „ožje skupine“ tvorijo danes močno politično silo, ki bi, prej ali slej, uveljavila svoje narodno in socialno čutenje.

Pribiti moram tudi dejstvo, da je prebivalstvo v mešanih krajih lahko prenašalo različne upravne oblasti, ker so te oblasti bile po razmerah prisiljene, da se prilagodijo lokalnim razmeram. Trenja so se začela šele takrat, kadar so lokalne oblasti vseh vrst dobivale od pozicij zunaj mešanih krajev navodila in pozive za akcije, ki so v večjem ali manjšem obsegu razburkale lokalne prebivalce. Rodila so se trenja, ki so jih interesi od zunaj še pretiravali in s tem netili nove spore. Javnost pa je prišla do zaključka, da se na mešanih ozemljih vsem godi slabo, da so vsi preganjani, da so zatirani in eksploatirani itd.

Politična odgovornost za tako stanje je seveda morala pasti na srbski narod, ne morda zato, ker je največji v Jugoslaviji, ampak zato, ker je bila centr. oblast zmeraj v njegovih rokah. To je zapeljalo srbske dele prebivalstva na mešanih ozemljih v skušnjavo, da so hoteli igrati v teh krajih vodilno vlogo, dočim bi jim stvarnost svetovala, da se naj raje sporazumevajo z drugimi deli mešanega prebivalstva. Ker tega ni bilo, se je vsaka narodna manjšina v mešanih krajih obračala na svoje narodno središče za pomoč in nasvet. Tu pa so grešila VSA narodna središča brez izjeme. Morala bi svojim rojakom v mešanih krajih svetovati metodo sporazumevanja, pa so ubrala to pot le izjemo, v škodo sebi in državi. Mešana ozemlja so tako postala v državi bolna točka prvega razreda in so še danes. To točko je treba izbrisati. Toda kako?

Kdor želi delati načrte za rekonstrukcijo Jugoslavije, se ne sme pečati le s politično strukturo bodoče državne ureditve, še preje se mora pečati z vlogo, ki jo naj imajo ti kraji pri odredanju razmejitve med narodi v Jugoslaviji. Če namreč položaj mešanih krajev ne bo rešen tako, kot želijo vse prizadete lokalne narodne skupnosti, potem nobena rekonstrukcija države ne bo imela trajne vrednosti.

Zato je treba dati prebivalstvu v mešanih ozemljih popolno avtonomijo pri odločanju njegove politične odgovornosti, pa ne samo pri odločanju, ampak še preje in še bolj pri obravnavanju načrtov te bodočnosti. Torej ne samo pri končnem odločanju, ampak tudi v vseh fazah priprav za odločanje.

Zakaj to tako ostro podčrtavam? Skušnja nas uči, kako je to važno. Po prvi svetovni vojni so se vselesno odločile za številne plebiscite. Prizadeti prebivalci so dobili pravico, da odločajo, toda le po alternativah, ki so jim bile postavljene od zunaj. Te alternative jim pogosto niso ugajale. Niso pa imeli priložnosti, da svoje pripombe izrazijo še pred plebiscitom. To jih je zapeljalo, da so se odločali — po njihovem lastnem mnenju — velikokrat kar na slepo srečo. Tako skušnjo so napravili tudi Slovenci na Koroškem.

Prebivalcem v mešanih krajih ni torej treba zavarovati samo popolno avtonomijo pri odločanju, treba jim je dati tudi možnost, da se pred odločanjem posvetujejo med seboj in izrazijo o raznih alternativah in ne samo o alternativni "da ali ne".

To vodi logično do ideje, da je treba prebivalcem dati možnost referendumov, ne samo enkratnega, ako treba tudi večkratnega. Referendum ne bi pomenil ničesar dokončnega, bi pa osvetlil stališče prebivalstva do posameznih vprašanj, ki so v zvezi s končno odločitvijo. Takih vprašanj pa se lahko pojavi nešteto. Kdo bo želel, naj ostanejo mešani kraji taki, kot so danes; kdo bo želel parcelacijo, kdo bo želel tesnejšo povezanost mešanih krajev v mešane pasove itd. Poleg tega bodo na referendumih hotele posamezne narodnosti izvedeti, kaj o dnevnih vprašanjih menijo druge narodnosti v njihovem okolišju. Referendum jim bo to najbolj jasno povedal. Referendumi bi dali pokazali tudi pravo razmerje političnih sil v mešanih krajih. Mislim tudi, da bi ideja o referendumih zblížala narodnosti na mešanih ozemljih. Potem bi veliko lažje presojali, kaj je koristnejše zanje.

Priznam pa, da je ta pot obravnavanja usode mešanih ozemelj zelo dolga. Pa nič ne de. Rajši dolga pot, pa trajen uspeh kot kratka pot in nezanesljiv uspeh.

Pot je tudi zelo zahtevna. Zahteva od narodov in političnih strank veliko samozatajevanja, politične zrelosti in

obzirnosti, pa tudi razgledanosti in hladnega razuma, že načelo samo, da morajo prepuštili avtonomno odločanje prebivalstvu na mešanih ozemljih, bi smatralo za veliko žrtev, morda celo narodno izdajo. Še težje bi jih bilo sploštevati voljo prizadete prebivalstva. Živimo pač v dobi pregretega nacionalizma.

Ze začetek bi bil težaven. Najti bi bilo namreč treba odgovor, kaj in kje so mešana ozemlja. Verjetno bi brez posebnega odpora obveljalo načelo, da so mešani kraji tisti, kjer nobena narodnost nima absolutne večine. Toda to načelo more biti le okvirne prirode. Nič manj težaven bi bil problem tam in takrat, ko stanujejo posamezne narodnosti kompaktno v vaseh, mestih, dolinah, hribovitih krajih. Kako pripraviti v takih primerih prebivalce do tega, da bi se zedinili na skupno stališče. Pri nekaterih — tudi v okviru iste narodnosti — bo merodajno narodno odnosno politično stališče, pri drugih pa gospodarsko-prometno, pri mnogih bo odločevala privezanost na tradicijo. Vsa taka kočljiva vprašanja bi se dala obravnavati v par referendumih, ki bi pokazali, kakšno je razpoloženje narodnih skupnosti. Zelo verjetno je, da bi se nekateri kraji na mešanih ozemljih hoteli priključiti svoji narodnosti skupnosti brez ozira na to, kaj misli večina prebivalstva. Tudi to vprašanje spada v območje referendumov.

Obdobje referendumov naj bi bilo torej doba razčiščevanja pojmov in ocenjevanja raznih variant za končno odločitev. Ne bi pa sama po sebi pomenila ničesar definitivnega. Tehnika referendumov bi bila približno taka, kot jo poznaajo zavodi za poizvedovanje javnega mnenja. Le da bi odpadel sistem „vprašanih“, nadomestilo bi ga uradno glasovanje o stavljenih vprašanjih.

Kar je pa najvažnejše: nikjer ni za-

SKD-SLS je izbrala novega glavnega tajnika in tri nove člane načelstva

S smrtjo dr. Mihe Kreka se je izpraznilo mesto načelnika Slovenske krščanske demokracije — SLS. Glavni tajnik stranke g. Miloš Stare je v smislu določil pravilnika razpisal volitve novega načelnika. Strankin Zbor zaupnikov, ki je najvišji strankin organ, je z nad dvetretjinsko večino v tajnih volitvah izvolil za novega načelnika dotedanjega glavnega tajnika g. Miloša Stareta. S to izvolitvijo pa se je izpraznilo mesto glavnega tajnika. Zato je načelstvo stranke razpisalo nove volitve za izpopolnitev mesta glavnega tajnika in še treh članov načelstva, ki niso bila zasedena. Te volitve so sedaj končane in volilni odbor, ki so ga sestavljali dr. Alojzij Voršič kot predsednik ter Stanko Oberžan in Rudolf Smersu kot člana, je razglasil, da je bil za glavnega tajnika Slovenske krščanske demokracije — SLS izvoljen g. Jože Melaher iz Clevelanda, in za člana načelstva gg. Tone Ovsnenik iz Clevelanda ter Božo Stariha in ing. Jože Žakelj iz Buenos Airesa.

G. Jože Melaher, roj. leta 1913 ni novinec v slov. javnem življenju in še posebej ne v političnem. Že pred vojno se je živahno udeleževal v slov. katoliških mladinskih organizacijah na štajerskem. Na političnem področju pa se je začel udeleževati leta 1935, ko je stopil v tajništvo SLS v Mariboru, kjer ga je uvažal v politično delo g. Marko Kranjc, tajnik SLS v Mariboru in bivši narodni poslanec. Na tem mestu je Melaher ostal vse do začetka druge svetovne vojne. Z začetkom druge svetovne vojne in zlasti še z nacistično okupacijo Maribora in vse slovenske štajerske so se razmere tudi za Melaherja temeljito spremenile. Začelo se je novo delo: organiziranje oboženege odpora zoper nečloveškega nacističnega okupatorja. Melaher je pod imenom Zmagoslav zbral okoli sebe veliko četo slovenskih mož in fantov, jih povezal v četniško organizacijo, ki je bila povezana s polkovnikom Markom Bitencem, poveljnikom Slovenske legije, in po njem z jugoslovansko armado pod poveljstvom generala Mihailovića. Ko so komunisti namesto Nemcev začeli pobijati zavedne Slovence-nekomuniste, se je boj Zmagoslava in njegovih soborcev obrnil tudi proti komunističnim morilecem. Po koncu vojne se je s svojimi četniki, kolikor jih je še

pisano, da mora biti usoda vseh mešanih ozemelj ista. Ako prizadeto prebivalstvo želi, se določi za posamezne dele mešanega ozemlja različna usoda. Kako naj se menja usoda, je pa mogoče dognati le z referendumom, ne pa z enkratnimi plebisciti.

Seveda je ideja o kombinaciji referendumov in plebiscita podana le v osnovi. Praktični pogledi in stvarni oziraji bi ji verjetno dali drugo obliko. Ideja sama hoče le opozoriti na perspektive kombinacije referendumov in sistemskih plebiscitov in obenem poudariti, da je kardinalne važnosti načelo, da o svoji usodi odloča prizadeto prebivalstvo samo in ne morda narodna središča, kot se je to praviloma dogajalo do sedaj.

Ni pa ideja trenutno izvedljiva. Tičimo še pregloboko v pregretem nacionalizmu. Naj navedem primer: Beograd in Zagreb se ne strinjata rada. Gotovo se pa bosta, kadar bo treba dati odgovor na sledeče vprašanje: ali ne bosta vplivala na svoje rojake na mešanih ozemljih in jim svetovala, naj samostojno dosežejo sporazum z drugimi narodnostmi — in seveda tudi med seboj — na njihovem mešanem ozemlju. Odgovor iz Beograda in Zagreba bo isti: oba bosta proti taki politiki. Pozabila bosta namreč to, da bo vprašanje mešanih ozemelj ostalo odprto tudi v primeru parcelacije Jugoslavije, ako se ne reši še prej. Bo pa po razrepu Jugoslavije verjetno še bolj nevarno za mir, kot je sedaj. Še bolj pa za Hrvaško in Srbijo.

Slovenci niso na tem problemu direktno zainteresirani, prav zelo pa indirektno. Živijo z eno nogo v Srednji Evropi, z drugo pa na Balkanu. Nemiren Balkan je nevaren tudi zanje. Miru na Balkanu pa ne bo, dokler se ne reši vprašanje mešanih ozemelj. Zdi se jim pa, da je bolje, da se reši v okviru Jugoslavije kot zunaj nje.

ostalo živih (v bojih jih je padlo 121) srečno umaknil na Koroško, od tam v Italijo in nato je odšel v ZDA, kjer živi v Clevelandu. Tudi tu je razvil živahno javno delovanje. Bil je ves čas zvest sodelavec dr. Miha Kreka in vodilni funkcionar organizacije slovenskih protikomunističnih borcev. Sedaj je padlo nanj težko in odgovorno breme glavnega tajnika največje slovenske politične organizacije v zdomstvu.

Novi član načelstva g. Janez Ovsnenik je bil rojen leta 1903 v Predosljah. Že v domovini je bil ugleden in aktiven javni delavec. Delal je pri orlovski organizaciji, bil predsednik Prosvetnega društva, odbornik krajevne in okrajne Kmetске zveze. Soustanovitelj Zveze absolventov slovenskih kmetijskih šol, njen dolgoletni predsednik, urednik glasila „Brazda“. V krajevni organizaciji SLS je bil več let predsednik odbora. Leta 1938 je bil izvoljen za župana. Leta 1945 so ga Nemci aretirali in ga zaprli v Begunjah na Gorenjskem. Po begunjskih letih je emigriral v ZDA, kjer je v Clevelandu nadaljeval tudi s političnim delom. Izvoljen je bil za predsednika Krajevne edinice SKD-SLS v Clevelandu. Sedaj je izvoljen v načelstvo.

G. Božo Stariha, roj. leta 1924 živi v Buenos Airesu. Med zadnjo vojno je bil domobranski častnik. Sedaj je predsednik največje nepolitične slovenske organizacije v zdomstvu „Zedinjene Slovenije“ v Buenos Airesu (ki šteje nad 1000 članov). Se živahno udeležuje v raznih slovenskih organizacijah. Je član Zbora zaupnikov SKD-SLS in odbornik Poverjeništvu za Argentino. Sedaj pa je bil izvoljen v glavni odbor stranke — v njeno načelstvo.

Ing. Jože Žakelj, roj. leta 1941 živi v Buenos Airesu in spada v tisto mlado slovensko generacijo, ki je uspešno končala svoje študije in diplomirala v zdomstvu, pa se globoko zaveda svojih dolžnosti in svoje odgovornosti do svojega ljudstva in do domovine. Kot dijak se je živahno udeleževal v mladinskih organizacijah. Bil je predsednik Slov. kat. akad. društva. Potem se je posvetil tudi političnemu delu, postal član Zbora zaupnikov in sedaj je tudi odbornik načelstva SKD-SLS.

Vsem novo izvoljenim političnim delavcem krepko čestitamo in jim želimo mnogo uspehov pri njihovem odgovornem delu.

MARTIN FIERRO V SLOVENŠČINI

Pogled na prevod argentinske epopeje

Slovinci imamo že svojega Martina Fierro. Je to pestra knjiga, natisnjena v slovenski begunski tiskarni „Vilko“ in je nov dokaz žilave stvarjalne sposobnosti male begunske skupnosti, ki se v kljub trdemu boju za vsakdanji kruh v nelahkih okoliščinah ne zadovolji le z golim životarjenjem, ampak naravnost iznajde potreben čas za neprestano ustvarjanje.

Slovenski prevod klasika argentinske literature je vreden naše pozornosti ne samo zaradi svoje zamisli, ampak tudi zato, ker se lahko kosa z najboljšimi argentinskimi izdajami pesnitve. Slovenska izdaja Martina Fierro je plod skupne prizadevnosti cele skupine sodelavcev, ki so pod spretnim vodstvom gospe Danice Kanale Petričkove delali z občudovanja vredno bistroumnostjo in preciznostjo ter je obenem dokaz, da je stvarjalno delo pač mogoče samo tam, kjer sta dani enotnost in soglasnost ciljev. Nasprotovanja, prerekanja in denaturaliziranja skupnega cilja namreč vodijo po dolgem procesu hiranja samo v sterilnost.

Res je, da prevajalec vseh časov navadno preizkušajo svojo prevajalsko sposobnost s prevajanjem klasičnih literarnih del. Ti namreč neprestano izživajo one, ki v izvornem jeziku v vsem obsegu poznajo njih resnično vrednost ter hočejo s prevodom v lastni jezik svojim sonarodnjakom posredovati njih sicer nedosegljivo resnico in lepoto. Sleherni prevod torej nosi v sebi dve osnovni težnji: posredovati svojim sonarodnjakom v veliki večini nepoznanem jeziku pisano delo, obenem pa je otipljiv dokaz sposobnosti prevajalca.

V primeru slovenskega prevoda Martina Fierro pa so okolnosti v gotovem oziru nekoliko svojevrstne. Velik del čitateljev je imel priložnost pesnitev čitati v njenem izvornem, španskem jeziku, mnogi pa jo bodo brali zdaj, ker jih bo zanimala primerjava prevoda z izvornikom. Ta prevod bo gotovo sprožil koristno kritiko in zelo zanimivo polemiko.

Precej časa je poteklo, predno je Martin Fierro bil splošno sprejet kot nekako predstavnikiško literarno delo ljudstva, iz katerega je zrastel. To stanje pa je bilo brez dvoma posledica drugega nič manj značilnega in obenem protislovnega dejstva, da so se namreč do začetka tega stoletja literarni krogi upirali priznati obstoj posebne argentinske literature, ki naj bi bila plod zemljepisno zaokroženega in že več kot pol stoletja politično organiziranega ljudstva, katerega prvi poizkusi ozamosvojitve so segali skoraj sto let nazaj. Zavest, da bi se prebivalci Združenih provinc ob Río de la Plati morali združiti v poseben politično organiziran narod, kar so po dolgih bojih končno dosegli, ni segla preko čisto političnega območja. Treba je priznati, da takratnemu argentinskemu izobraženstvu, med katerimi ni manjkalo takih, ki so izpovedovali nacionalistične

ideje, mnogi domači pisatelji, publicisti in manj vidni politiki niso bili poznavni. Literatura bi pač mogla biti eden izmed opredelilnih in združevalnih elementov do takrat še zelo malo izkristalizirane narodne zavesti.

Šele Ricardo Rojas, učenjak samouk, je v prvem desetletju tega stoletja dosegel, da se je na buenosaireski univerzi ustanovila prva stolica za argentinsko literaturo v državi. To dejstvo je danes važno tudi zato, ker je ravno Ricardo Rojas vključil nasprotnemu mnenju mnogih odličnih sodobnikov tudi začel s preučevanjem literature, ki je bila poznana kot „gavčevska“ in je na ta način za narodno literarno dediščino rešil celo vrsto za določen družbeni sloj reprezentativnih del.

Martin Fierro je po mnenju znanstvenikov vrhunsko delo te gavčevske literature, obenem pa tudi zadnje v tej vrsti, kajti v gotovem smislu se pojavj prav v trenutku ki pomeni zaton gavča kot sestavnega člena družbe. Za druge pa ta katalogacija ne drži, ker avtor te pesnitve nikoli ni pripadal k tej družbeni plasti. Naj bo kakorkoli že, je pa vendarle dejstvo, da je to vsa do današnjih dni predmet polemike ter nasprotujočih si mnenj in stališč med znanstveniki, ki so že dejansko od trenutka izida pesnitve bili previdnejši v presoji njene estetske vrednosti kot pa čitanja željna javnost na splošno.

V zadnjem delu knjige je podana zgodovina pesnitve, oris političnih razmer in pa kratak življenjepis Hernándezza. Debeljakovo delo je v tem pomembno tudi zato, ker ostane zvest lepi slovenski tradiciji, da namreč knjigo izpopolni s študijo, ki naj čitatelja seznanji z vsemi za razumevanje pesnitve neizogibno potrebnimi podatki. Ta naveda je v nekaterih evropskih deželah sicer splošna, zelo pa je redka v latinskem svetu.

K tej, v kljub razumljivemu pomanjkanju prostora še dokaj izčrpni razpravi, pa je vendarle potrebnih nekaj pripomb. Slovenskim čitateljem v Argentini bo razprava sorazmerno razumljiva, ker pač bolj ali manj poznajo zgodovino in političnodružbeni kontekst dežele, težja pa bo za Slovence izven Argentine, ker Debeljak navaja kot dognana nekatera temeljna dejstva, ki pa jih ne razjasni pozitivno. Med bibliografijo, ki jo je uporabljal kot vir, pa ne najdem dve knjigi obsegajoče, do sedaj najboljše razprave o pesnitvi, namreč „Muerte y transfiguración de Martín Fierro“, ki jo je napisal Ezequiel Martínez Estrada. Ta študija je tako po podrobnosti obravnavanja nekaterih snovi kakor tudi po izvornosti inter-

pretacije drugih vidikov Hernándezove pesnitve kot take, temeljne važnosti za vsako globlje približanje pesnitvi. Borges se je nekoč v svoji z ozirom na zgodovinske podatke gavčevske poezije sicer podrobni, v njeni analizi pa precej površni razpravi „El Martín Fierro“ zapisal, da je za sleherni študij M. F. neizogibno potrebno vzeti v poštev dve deli, namreč pesnitev samo in pa študijo Martíneza Estrada.

Namen pričujočega komentarja ni niti izpodbijati trditve Tineta Debeljaka v njegovi študiji, niti jih brez pridržkov sprejeti. Mnoga vprašanja, ki so v tej študiji podana kot rešena, so namreč samo mnenja nekaterih kritikov, zlasti ona, ki govorijo o izvoru gavčevske poezije ter njene dozdevne zveze s provensalsko poezijo. Gre tu za zelo zapletena vprašanja, o katerih med strokovnjaki zaradi pomanjkanja nedvoumnih dokazov pač še do danes ni enotnega mnenja. Toda to je na koncu koncev star literarni problem, na katerega naletimo pri veliki večini epopej ali drugih na samih začetkih ljudstev pisanih del.

Zelo primeren je brez dvoma dopolnilni slovar na zaključku knjige, ki ga je sestavil prevajalec s sodelovanjem gospe Danice K. Petriček. Tak zaključni slovar je nujno potreben tudi argentinskimi izdajami pesnitve, da jo sodobni čitatelj more razumeti. Debeljak tu izpolnjuje trojno nalogo: razloži fonetično poslovenjene izraze; namesto izvornih rabi nekatere slovenske besedne igre, da se ne bi oddaljil niti od vsebine niti od oblike izvornika in končno pojasnji izraze, ki jih je bil primoran skoraj dobesedno prevesti.

Prevajanje te pesnitve v katerikoli jezik je združena z nekaterimi težko razrešljivimi problemi. Ne smemo izgubiti izpred oči okolnosti, da je pisana v gavčevski govorici, ki je še danes živa v nekaterih predelih Argentine. Je to govorica, ki je od španskih zavojevalec podedovala nešteto karakterističnih izrazov, toda z dvema obtežilnima okolnostima, ki zelo zamegljujeta obzorje. To je namreč navzočnost cele vrste španskih jezikovnih posebnosti, ker so pač izseljenci prihajali iz različnih španskih provinc, poleg tega pa še proces fonetičnega razvoja izrazov, ki je v mnogih primerih bil zelo različen od procesa, kateremu so isti izrazi bili podvrženi v Španiji sami.

Prevajalčeva naloga je torej poostvariti govorico, ki v primeru te pesnitve nima enakovrednih izrazov v nobenem modernem jeziku. Ne more-

mo trditi, da bi katerikoli prevajalec kdaj to dosegel, tudi ni mogoče trditi, da bi to uspelo Debeljaku. Vkljub temu pa mu je z gibčnim oblikovanjem kitičnega poudarka uspelo vtisniti svojem prevodu zvočno kadenco, ki je zelo blizu izvorniku.

Drugim prevodom se pozna prizadevanje prevajalcev, da so se skušali zvesto držati tako vsebine kakor tudi oblike izvornika. Nič čudnega torej, da je tudi Debeljakovo stremenje šlo za tem in da je to vključno premnogim iz teksta izvirajočim težavam tudi dosegel. Z uporabo jamba in asonanc, v nekaterih primerih pa s prelomom slovenske metrike doseže izvorniku podobno kadenco, po drugi strani pa se, razen nekaj častnih in skoraj neizogibnih izjem, vsebina slehernega verza zvesto drži vsebine odgovarjajočega verza v izvorniku.

Debeljak v prevodu tudi obdrži v izvorniku rabljene različne vrste strof in stihovnih mer. Rezultat tega je briljanten, čeprav v načinu izražanja nekoliko omahujoč oblikovni proizvod. Pri tem pa ni težko razumeti Debeljakove izbire. Ker pač ni imel nobene možnosti najti enakovrednih slovenski izraz, se je zatekel k vsakdanji ljudski govorici v njeni literarni verziji, torej k izrazoslovju brez pretiranih kultizmov. Ne vrta za izčiščenimi izrazi, ker to pač ne odgovarja duhu pesnitve, pa se tudi ne zateka h kateremu izmed slovenskih narečij.

Neprevedljive besede, ki zanje v slovenščini ni našel enakovredne inačice, pa še izraze za nekatere Slovence nepoznane predmete je enostavno fonetično prevzel pač z namenom, da bi v prevodu zveneli prav tako kot v slovenščini. Pri tem pa je vendarle dopustil eno, po mojem mnenju precej ponesrečeno izjemo. To je slovenska transkripcija „kreo!“ za špansko besedo „criollo“, ki je pač precej daleč od izvornika. Ali ne bi morda bilo primerne zapisati „krioljo“? V vrsti toliko drugih prav posrečenih transkripcij, kot npr. viskača, gavč, rančo, si je težko razložiti tega tako malo krioljskega kreola.

Komentar ne bi bil popoln, če ne bi jemal v poštev tudi drugih aspektov izdaje, kot npr. dveh vrst ilustracij, ki spremljajo besedilo. Fotografске reprodukcije motivov iz žrane gliere, delo akademskega kiparja Franca Ahčina, predstavljajo prvovrsten pripevek v primerjavi z do sedaj poznanimi izdajami pesnitve. Slovenska je prva na ta način ilustrirana izdaja. Je to primicija, katere pomembnost je

prav v značilnosti originalov. Slike so ilustracije na hrbtni strani citiranih verzov in je njihova posebnost prav v dejstvu, da umetnik ne jemlje v poštev avtohtonih podrobnosti z ozirom na oblačila predstavljenih figur, ampak enostavno poostvarja dano situacijo. Ta rešitev je zelo posrečena zlasti če imamo pred očmi dejstvo, da gre za ilustracijo prevoda, katerega podrobnosti bodo na splošno težko razumljive neargentinskim slovenskim čitateljem. Toda pesnitev ima svojo notranjo vrednost, ki sega preko argentinskih meja, v kolikor odseva iz nje vsa univerzalna problematika človeka: krivica, samota, realizacija človeške osebe preko njenih vsakdanjih življenjskih dejavnosti. Prav v tem je univerzalna vrednost tega dela, tu najdemo stično točko literature mladega ljudstva z eksistencialno problematiko, ki je tako stara kot človeštvo samo. Ahčin je to doumel in nam s primitivnim materialom, primernim samo za grobe in okorne črte, ustvarja okolje za primitivno opevanje, tako neobdelano in tako rudimentarno kot je material, s katerim dela. Na ta način v nekaterih prizorih uspešno posreduje dramatem določene situacije, v drugih pa s pomočjo prizorov oz. z ilustracijami prizorov iz Novega Testameta doseže podzavestno in hipno asociacijo. Ne vemo, če je uporaba tega sredstva namerna ali ne, vsekakor pa poudari globino ilustriranih situacij.

Prav tako kot Ahčinove ilustracije so svojevrstne tudi folklorne vinjete arhitekta Jureta Vombergarja. Odlično izbrane, tiskane v svetlejši sepiji, bogato predstavljajo vso avtohtono gavčevsko in indijansko opremo. Shematična črta in moderna koncepcija risbe v nobenem oziru ne skvarita predstavljenega predmeta, ampak služi obtem kot dopolnilo k zaključnemu slovarju. V stremenju po purizmu pa se nikakor ne strinjam z nekaterimi vinjetami, kot npr. med drugimi z onimi na straneh 53, 86, 104 in 112. Vse našteje namreč predstavljajo predmete, ki ne pripadajo avtohtonim pampskim plemenom, o katerih govori pesnitev, ampak so lastne kulturam argentinskega severa in obalnih pokrajin (šotorišče, str. 53). Po mojem mnenju so to skoraj neopravičljivi sporedljaji za umetnika, ki mu je poznana ali pa vsaj zlahka dostopna v pesnitvi podana historiografska resničnost.

Vkljub tem bolj ali manj izstopajočim pomanjkljivostim pa imamo Slovinci vendarle svoj lastni prevod Martina Fierro, ki je obenem prvi popoln v enem izmed slovenskih jezikov. Ta naša odlična izdaja je zgovern dokaz umetniške in osebne sposobnosti, ki naj se tudi v bodočnosti izraža v bogatem in plodnem delu.

Tine Duh ml.

Koncert združenih pevskih zborov

Zedinjena Slovenija je za sklep letošnjega vetrinskega leta — 25 letnega spomina našega zdomstva in v slavo našim žrtvam — priredila koncert cerkvenih pesmi združenih slovenskih pevskih zborov v velikem Buenos Airesu. Osem pevskih zborov in sicer: oktet Ivana Cankarja v Berazateguiju (dirigent J. Omahna), moški zbor v Carapachayu (V. Klemenčič), zbor Gallus (Anka Savelli-Gaser), ter pevski zbori v Lanusu (I. Mele), Ramos Mejiji (G. Čamernik), San Justu (Š. Drenšek) in San Martinu (S. Rupnik) se je združilo pod dirigentom Jožetom Omahnom, da dajo pevsko čast našim žrtvam revolucijskih let ter pokažejo naš skupni pevski uspeh v 25 letih zdomstva. Naravno je, da so si za tak nemen izbrali slovensko nabožno pesem, ker najbolj ustreza spominu mrtvih in prošnji za uspeh v bodočnosti.

V dvorani Slovenske hiše, kjer je oder okrasil s kopijo velikega gotskega lesoreza angela z violino arh. J. Vombergar, je pričel koncert dr. Jože Krivec z lepimi uvodnimi besedami: „Z nocojšnjim večerom slovensko zaključujemo proslavo naših 25-letnic: našega odhoda od doma, spomina na vse one, ki iz mrtvih ust križijo v svet himno o sanjanju svobodi in našega skupnega dela v novih zemljah z našimi mladimi rodovi, zeleč, da bi tisto, kar smo mi sejali, zorelo zanje. Vse te 25-letnice naj zaključijo nocoj pesem. — Ta pesem pa naj bo vdana in zaupna molitev vseh za vse: v srcih pevcev naj se rodi in v naša srca naj se pretaka, da se bo po-

tem dvignila mogočna pred prestol božji: hvali naj Boga, da nam je pred 25 leti pokazal pot v rešenje, po trnju in skozi solze nas je vodila v svobodo; prosil naj pri Očetu za poveljanje naših žrtev: Njemu vdani in domovini zvesti so padli v vrtove Smrti; izprosi naj od Vsemogočnega odpuščanje za one, ki so oškropili svoje duše z grehi zločinstva nad lastnimi brati; in pri nese naj blagoslov za nas, ki smo po Njegovi milosti bili med izbranimi, in na naše sinove, ki nam bodo sledili. — V molitev naj se zlije naša pesem, v molitev čistih duš in vdanih src.“ Za temi uvodnimi besedami je napovedal spored programa in začel s povezovalnjem s posameznimi pesmji med seboj.

Koncert se je delil v dva dela. Prvih 11 pesmi naj ponazori v pesmi cerkveno leto od adventa do velike noči, od pričakovanja odrešenja do zmagovitega vstajenja od mrtvih. Kaj tolažilnejšega za spomin na naše mrtve! Prireditelji so izbrali za to ponazoritev najpopularnejše slovenske glasbenike od Riharja do Mava, kakor so bili še Cvek, Vodopivec, Premrl, Kimovec in Železnik. Stare melodije pa večno nove, ki so nekoč polnile naše cerkve in se orile po naših romarskih poteh v spomin tistim, ki so jih sami nešteto krat peli in poslušali vedno s svetim občutjem pobožnosti. In takega smo imeli mi, ko smo poslušali zdaj iz grl sto pevcev take besede kot tiste „pojdi na Golgot“, ki jo je šel Kristus in za njim vsi ti naši pobiti, ki smo se jih spominjali vse to leto. To je še posebej poudaril povezo-

valec s Cankarjem: „da bo trpel in umrl in da bo vstal povelčan“. In to poveljanje je potem izzvenelo v naše velikonočne pesmi Kristus je vstal, Skalovlje gesam, Raduj se Kraljica nebeška, da pešam potrdi to, kar je podčrtal dr. Krivec: „Ni ga tako skritega groba, tudi ne tako globoke kraške jame, da ne bi vanjo segel Njegov klic: Vstane in pojdi, Aleluja! Aleluja! Ne bi bila popolna ta podoba trpljenja, da ni pesem izzvenela tudi v vero naših vojščakov in vseh naših brezdomcev v Cerkev, kateri smo bili zvesti v domovini in bi hoteli biti tudi doslej: Ti si, Peter, skala! s tabo mi zmagujmo, mi zmagujemo!“

Drugi del koncerta (11 pesmi) je bil posvečen Marijini pesmi, o kateri je rekel komentator, da so biseri, ki smo jih prinesli s seboj, in ob katerih je toliko tisočev naših bratov onemelo s posebnim smehljajem na ustnih. To so posebno pevne pesmi, prepletene s solisti, čustvene in melodiozne, ki bi jih človek vedno in vedno poslušal, dasi mu neprestano poje v srcu in spominu. Tudi koncert sam in občinstvo se je vidno razgibalo ob njih. Bile so to pesmi skladateljev kot so: Hladnik (Slava Mariji, Je mrak končan), Schwab (Zdrava Marija), Sattner (S cvetlicami...), Gruber (Prošnja), Kimovec (Zgodnja Danica, Večerni zvon), Zangl (Pojoč se oglasimo), Mihelič (O Gospa moja) in Mav (Rožni venec). — V teh pesmih niso samo zbori dali iz sebe vso milobo občutja, ampak tudi solisti, ki so bili: altistka Roza Golobova, sopranistki Javorškova in Marinčkova ter baritonist Klemenčič. In tudi ta del je izzvenel v slavospev gorenjskim Brezjam,

Kimovčevi Mariji, Slovencev Kraljici, kjer „Triglav in Stol varujeta Marijin prestol“ in kjer Slovinci pozivajo nebeške angele „O angeli božji hitite, in zlato ji krono nesite, krono Mariji Devici, svoji nebeški Kraljici“.

S tem slavospevom Mariji se je zaključil koncert. Toda občinstvo bi hotelo še več. Na prošnjo je dirigent dodal še drugi slavospev angelu: Wagnerjev Jubilate!, ki je z novo alelujo sklenil ta prelep večer slovenske tradicionalne nabožne pesmi.

Pred zadnjo točko programa je spregovoril par besed predsednik Zedinjene Slovenije Božo Stariha, ki je vnovič poudaril pomen tega koncerta združenih pevskih zborov v zvezi s petindvajsetletnico ter se zahvalil vsem, ki so sodelovali pri njegovem ustvarjanju, zlasti dirigentu, ki je bil nato deležen velikega aplavza. Dirigent Omahna je z roko nakazal, da gre priznanje vsem, ki so sodelovali v pevskem zboru.

Še ena oseba je bila, ki je niso javno imenovali, pa, ki smo vsi čutili, da je njeno delo v ozadju vsega, to je tajnica Ivanka Kruščičeva, ki je pripravila vse „malenkosti“, da je celota dobila svojo polno izvedbo.

To je poročilo o koncertu, ne strokovna ocena njega kot takega. O tem moremo samo reči, da se pokazal zelo skladen in glasovno čist, dasi je bil sestavljen iz tako različnih delov. Discipliniranost pevcev je bila zgledna, kar je zasluaga priprav posameznih lokalnih vodij zborov, pa tudi osebnosti glavnega dirigenta J. Omahna, ki se je uveljavil doslej v svojem berazateguijskem zboru, pa se je pokazal zmogljiva dirigiratelj tudi tako velik zbor združenih pevcev.

Teh je bilo okrog sto, raje več, moški zbor sam je imel 35 članov. Takega zbora že dolgo nismo imeli prilike slišati. Toda še nam je v spominu grmenje skupnega zbora pod vodstvom ravn. M. Bajuka v akustični dvorani, dočim smo se v Slovenski hiši predvsem moški glasovi gubili med zavesami odra. Drugič je treba na vsak način postaviti zbor pred oder, da bi prišla do veljave njega polna zasedba.

Drugo pa je: ali je res neizvedljiva neka organizacija Pevske zveze v Argentini, kot je bil daljni sen in napor pokojnega ravn. Bajuka? Da se dajo organizirati skupni nastopi v Buenos Airesu samem, je podal dokaz tudi ta koncert. In: ali se ne bi vsaj enkrat na leto omogočil tak skupen nastop naših pevskih prizadevanj? In ob kakšnih slovenskih vsenarodnih priložnostih tudi iz drugih krajev, n. p. Mendosez, kar je uspelo svoj čas ravn. Bajuku. To je bila ena misel ob tem večeru. Druga pa je bila ta: kako se bo ob novi liturgični reformi razvijala slovenska nabožna pesem? Nekdanja cerkvena pesem prehaja zdaj v koncertne dvorane. Nova se pa šele rojeva in ji še ni videti nove podobe. Kakšna bo? Ta, ki jo je podal ta koncert, je naša stoletna tradicija in postaja že del naše pevске folklorne. Zato je nam tako draga in ljuba, da jo vedno radi poslušamo. Še prav posebno pa ob taki priložnosti, kot je bil ta — spomin na vetrinje, ko je naša pesem naša molitev in naša vera v njih poveljanje. Pač najlepši sklep letošnjih spominskih proslav v okviru Zedinjene Slovenije, vsekakor pa bi se občinstvo moralo v večjem številu udeležiti take prireditve, kakor pa se jo je. td

Novice iz Slovenije

SEVNICA — Na Vranju pri Sevnici so prav ob zaključku odkrivanja poznoantične trdnjave odkrili še ostanki starokrščanske bazilike. Najdba je toliko bolj pomembna, saj so doslej odkrili le dve podobni: Ena je v Germu v Španiji, druga pa v Alucucu v Turčiji. Na Vranju so raziskovali to trdnjavo že v začetku tega stoletja; tedaj so ugotovili, da je tedaj odkriti „vodnjak“ starokrščanski baptisterij. Za zgodovino in arheološko zapuščino Slovenije je odkritje bazilike v manjši trdnjavi presenečenje, ker bazilike celo večja najdišča ne poznajo. Bazilika je bila po mnenju strokovnjakov zgrajena ob koncu V. stoletja.

LJUBLJANA — Društvo slovenskih skladateljev je otvorilo svojo peto koncertno sezono z recitalom violinista Tomaža Lorenza, ki ga je na klavirju spremljal prof. Marijan Lipovšek. Lorenz je izvajal tri slovenske skladbe: Tri lirične poeme Demetrija Žebreta, Sence Pavla Šivca ter Extreme za solo violino Primoža Ramovša ter Coplandovo skladbi Nocturno in Ukelele ter 2. sonato Bele Bartoka.

MARIBOR — V zbirki vodičev med kulturnimi in naravnimi spomeniki, ki jo izdaja Zavod za spomeniško varstvo, zalaga pa mariborska založba Obzorje, je izšel zvezek posvečen Trzinu in okolici. Zvezek pozivljajo tudi fotografije važnejših kulturnih spomenikov.

LJUBLJANA — Na srečanju strokovnjakov o telekomunikacijah se je v Ljubljani sestalo več strokovnjakov iz raznih držav, ki so prebrali nad 30 del iz te stroke. Poleg domačih so sodelovali predstavniki International Telegraph & Telephone, Bell, Standard Electric, SEL, Philips, Marconi in drugi. Srečanje je bilo združeno tudi z razstavo sodobne elektronike. Največ zanimanja med obiskovalci je bila deležna barvna televizija ameriške družbe Ampex, katere kamera je nenehno snemala in oddajala v barvah.

REKA — Na osmem kongresu mednarodne akademije za sodno in socialno medicino, ki se ga je udeležilo 500 strokovnjakov iz 40 držav, so izvolili za predsednika te organizacije dr. Janeza Milčinskega iz Ljubljane.

ORMOŽ — Na srečanju mladinskih lutkarjev iz Slovenije, je nastopilo osem lutkarskih skupin iz 8 osnovnih šol in iz Pionirskega doma iz Ljubljane. Mladi lutkarji so uprizorili 11 predstav.

BOVEC: Kot smo že poročali, se bo Bovec sčasoma razvil v eno najbolj zanimivih središč za zimski turizem v Sloveniji. Po dosedanjih znakih bodo začeli z večjimi deli pri uresničevanju projekta že koncem oktobra. Projekt bo v končni fazi terjal nad 570 milijonov dinarjev. V minimalnem programu, ki

bo skupaj z vsemi prispevki terjal okrog 65 milijonov gre za glavno žično žilo, ki bo lahko prepeljala 900 ljudi na uro in ki bo dolga 5.800 metrov. Višinska razlika med spodnjo in zgornjo postajo bo znašala 1800 metrov. Potovanje med obema postajama bo trajalo 28 minut. Od zgornje postaje pa bosta vodili po smuškinih terenih dve sedežnici in dve vlečnici. Ob zgornji postaji žičnice bodo na višini 2222 m zgradili restavracijo. V prvi fazi je v načrtu tudi parkirišče za 400 avtomobilov ter 20 avtobusov.

CELJE — Skoraj stoletne topilnice v celjski cinkarni bodo ugasnili. Podrobna študija Biroja za tržne raziskave v Ljubljani je za 120.000 dinarjev ugotovila, da se topilnice več ne izplačajo in da bo treba proizvodnjo ustaviti. Zaradi tega bo ostalo brez dela 500 ljudi. Trenutno dela v topilnici še 200 ljudi, velik problem pa bo, kje zaposliti starejše, že izžerpane delavce, ki so v topilnici garali že nad dvajset let. Teh je nekaj več kot sto.

Umrli so od 10. do 18. oktobra:

LJUBLJANA: Matija Brence, Antonija Rupnik r. Poženel, Franci Zajc str. učitelj, Marija Jakopič r. Lemberga, Adolf Ponikvar car. insp. v p., Pavla Ograjšek r. Pavčič, Ana Wohinc r. Kem, Martin Božič ključavničar, Marija Paradiž (77), Rozi Vidmar r. Grebenc, Josipina Černe, Leopold Stanek prof. v p., Leopold Kos, Joško Zemljič (77), Marija Škerl r. Topolovec up., Matija Sutlič, Otilia Makarovič, Ciril Skok, Frančiška Beličič, Dr. Vilko Jedliček vet. svet. v p. (84), Matija Sutlič up. Marija Pogačar r. Bevc up. (72), Julija Jager r. Dobovišek (88), Marija Kodela r. Avman (91).

MARIBOR: Marija Lukman r. Pleničar, Marica Purebir r. Renčelj, Janko Serbec up. (89), Matija Mesarič (59), Franc Romih up. (70), Frančiška Brezovnik (75) up., Helena Gal pos. (65).

RAZNI KRAJI: Ana Segolin r. Peternelj, Kranj; Angela Gačnik pos., Krka; Franjo Špan up., Zagorje ob S.; Terezija Cajhen r. Gotman, Domžale; Alojzij Pirš župnijski upr. v Strenicah; Pavel Šiberna up., Sežana; Franc Ficko, Črniče pri Dravogradu; Valentin Kropivšek, Kamnik; Janez Pelko, Novo mesto; Mirko Fenc, Trbovlje; Štefica Leskovec r. Gregorič, Dravljje; Jožica Dular r. Šribar, Krško; Ivan Marinček žel. up., Grosuplje; Uršula Potisk r. Hojniki, Brežice; Ivanka Weiss r. Habjan, Trbovlje; Franc Ravtar, Jurklošter; Rado Dernač šol. ravn. v p., Arbiče; Rozi Puncer r. Prelog, Mozirje; Rok Nežmah kroj. m., Ptuj; Rudolf Sigulin žel. up., Polje; p. Alojzij Kolednik župnijski upr. na Prihovi; Jože Valenčič uš. v p., Celje; Andrej Stojc (69), Prevoje pri Lukovici; Franjo Kosce usl. ptt., Kranj; Anton Oblak, Trzin; Karel Koželj, Slov. Konjice.

Pevsko-glasbeni festival

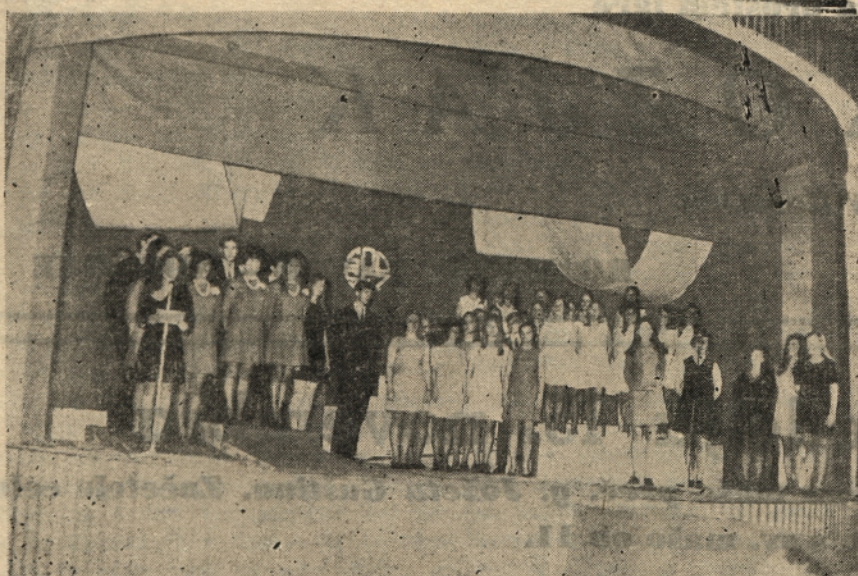
Lep uspeh mladih moči

Slovenska dekliska organizacija in Slovenska fantovska zveza sta letos spet pripravila festival pesmi in glasbe, na katerem sta pokazala muzikalizirani raven in, kot je napovedovalec povedal v uvodu, ljubezen slovenske mladine do pesmi.

S precejšno zamudo se je zastor odprl in oder je bil poln mladih postav. Stopila je naprej zvezna predsednica SDO Marija Zorec in pozdravila vse navzoče. Zatem je Andrej Fink povedal nekaj uvodnih besed in predstavil vse nastopajoče, enainštirideset članov obeh organizacij, ki so po originalni zamisli zapuščali oder. Ta je bil izvrstno pripravljen, kakor tudi podaljšek odra, na katerem je stal klavir. Luči so poživila ves prostor in pripomogle k uspehu večera.

Spored je bil sledeči: Prvi del: Klavir: Zorislava Gris; Patetična sonata (L. van Beethoven); Instrumentalni tercet gojencev škofovega zavoda: Lastovka, Ti pa jaz, Acuario, deja pasar la luz del sol; Zbor moronskega krožka SDO: Plovi, plovi, Clavel del aire, Čriček; Lastovke, Stoj! hartle, Domotožje; Duet Gris: Romántico blue, Mati; Klavir: Marija Geržinič: Claro de luna (L. van Beethoven); Oktet Ivan Cankar: Spomin, Ne maram, La Bamba, Hey Jude. — Drugi del: Duet Vidmar: Aleluja, Young girl; Klavir: Mirjam Jereb: Idila kresnic (P. Lincke); Oktet

lanuškega krožka SDO: Na Gorenjskem je fletno, Pastirček, Je pa davi slanča pala, Studentke smo; Tercet sanjuškega krožka SDO: Veseli pastir, Zvezda srebrna, Mamica moja; Klavir: Janez Gris: Sonata št. 6 (L. van Beethoven). Če primerjamo s prejšnjim festivalom, smo precej napredovali. Več je stalnih pevskih skupin, kot sta oktet iz Berazateguia in deliški zbor iz Morona, in pesmi so zahtevnejše. Največ aplavza je odnesla „La Bamba“ (okt. Ivana Cankar). Ganljiva je bila

Člani SDO in SFZ, ki so nastopili na pevsko-glasbenem festivalu.

Ob prvi obletnici smrti dr. Miha Kreka, bo v soboto, 21. novembra ob 19. uri zvečer v Slovenski hiši zanj sv. maša. Po maši bo v dvorani komemoracija. Vabimo k udeležbi vse somišljenike in prijatelje pokojnega, pa tudi vse, ki cenijo njegovo delo za svobodo in blaginjo našega naroda.

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebnostne novice

Krsti: V župni cerkvi Nuestra Señora de Lourdes je bil 7. 11. t. l. krščen Santiago Pernišek, sin arh. Franca in Marte roj. Deleau. Za botra sta bila Ana Maria Deleau in Carlos Rodríguez. — V Slovenski kapeli je bila v nedeljo, 8. novembra, krščena Andreja Fabijana Škraba, hčerka Antona in Pavle roj. Kovač. Za botra sta bila g. Jože Škraba in ga. Ana Škraba. Krstil je g. Jože Škrbec. — Srečnim družinam naše čestitke.

ZBOROV

ZVEZA SLOV. MATER IN ŽENA

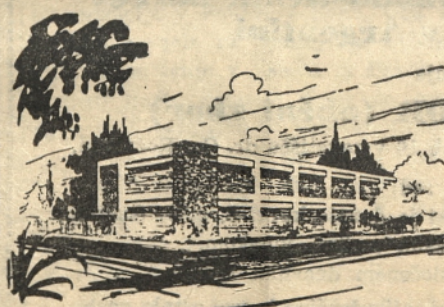
Pri Zvezi slov. mater in žena je dne 8. novembra v Slovenski hiši predaval č. g. Tone Rant o „Verski vzgoji mladine“.

Zaradi obširnosti teme, se je omejil v glavnem le na versko vzgojo v najnežnejši otroški dobi tja do šestih let, ki so nekak mejnik prve razvojne dobe otroka.

Verska vzgoja, ki ni isto kot pouk o veri, v tej silno važni in odločilni dobi, sloni izključno na ramah matere in očeta, ker v njihovem naročju, zlasti materinem, čustveno dojema prvo podobo dobrote, ljubezni, usmiljenosti, odpuščanja in resnice, kakor mu jo s svojim življenjem nudita oče in mati. Kajti v tej nežni dobi predstavljata onadva ves otrokov svet, sta zanj najvišji bitji — njegov Bog. In kakršna podoba staršev se vtisne v otrokovo dušo, taka bo njegova podoba Boga v poznejših letih.

Globoko verna oče in mati, ki res živita iz vere vsak dan, vsak trenutek, ki se res ljubita in dopolnjujeta v dolžnostih, bosta vtisnila v otrokovo dušo podobo pravičnega in usmiljenega Boga polnega ljubezni in odpuščanja. Nasprotno pa morata nepravičen in razburljiv oče ter mati s svojim nekontroliranim čustvovanjem deformirati božjo podobo v otroški duši.

V teh letih ni bistvene važnosti učenje molitvic, ki se jih otrok sicer nauči, a ne dojame, temveč čim tesnejši stik s starši, v prvih dveh letih zlasti z materjo, da se otrok nasrka ljubezni, nežnosti in usmiljenja materinega, ter očetove pravičnosti, sigurnosti in vel-

Ne pustite nam hoditi po blatu! Tlakujte ceste ob Rožmanovem zavodu v Adroguéju!

pesem „Domotožje“ (v priredbi dirigenta Draga Šijanca), ki jo je zapel moronski zbor v narodnih nošah in pri kateri je recitiral Janez Mežnar.

Igravci klavirja so pokazali, nekateri več, drugi manj, učenja in truda polna leta. Na žalost pa klavir ni bil najboljši in ni pustil igravcem pokazati vseh njihovih zmožnosti.

Festival je brez dvoma uspel. Vendar bi še bolj uspel, če bi vsi odseki sodelovali in če bi bilo število deklet in fantov bolj enako.

Poslušavci so se zadovoljno razšli, upajoč, da bo naslednji festival spet prekosil letošnjega, kot je ta nadkrilil prejšnjega.

rosti za bodočnost, da bo tako grajeuje njegove religioznosti postavljeno na pravo podlago.

Zivahna debata je pokazala veliko zanimanje za izvajano temo, in č. g. Rant, ki ima kot salezijanski duhovnik mnogo izkušenj prav v vzgoji mladine, je s konkretnimi primeri pojasnjeval vprašanja navzočih.

Za njegov trud, se mu prav iskreno zahvaljujemo in upamo, da nam bo še kdaj z jasno besedo pomagal v tej tako važni in težki točki vzgoje.

MENDOZA

Proslava narodnega praznika

Za zadnjo nedeljo v oktobru (25. okt.) smo pripravili v Mendozini proslavo narodnega praznika. Tri misli smo povezali v letošnjo prireditev: dan slovenske zastave, petdesetletnico koroškega plebiscita in dan narodnega osvobojenja.

Zbrali smo se najprej k večerni maši pri ss. mercedarkah. V slovesnem sprevodu z argentinško in slovensko zastavo in med slovesnim petjem vstopnega psalma je pristopil naš dušni pastir g. Jože Horn k slovenski maši. Zbor pod vodstvom prof. B. Bajuka je za ta velik praznik pripravil „Slovensko mašo“ Ubaldina Vrabca za mešani zbor. Bogata in liturgično vzvišena skladba je močno pripomogla k slovesnemu značanju sv. opravila.

Nagovor med sv. mašo je v globokih in izbranih besedah zajel misel o domovinski ljubezni; o tisti, ki jo čuti mo mi starejši, ki smo odšli v zdomstvo; o tisti, ki jo doživljajo naši mlajši, ki so se rodili že v novi domovini; pa o dolžnostih, ki jih imamo vsi do domovine.

Ko smo se zgrinjali k sv. obhajilu, je zares doživeto privrela vsem iz srca: „Pojte, hribi in doline... Tebi vseh rodov Gospod, posvečuje se naš rod... Blagor verni očetnjavi, blagoslov Gospod ji daj...“ In za sklep smo za bežne trenutke v molitvi pohiteli tja v našo nepozabno domovino, posejano s cerkvicami ob petju Mavove: „V tvojo hvalo, Priprošnjaka, hribe kronajo cerkve... O ne pozabi nas nikdar, naj bo Slovenec tvoj vsakdar!...“ Sleherno srce se je pač moralo zganiti v tišem, prosečem vzdihljaju...

Po sv. opravilu smo se zbrali v dvorani našega doma. Vse tri dele proslave je z velikim razumevanjem v enoto povezoval z razlago recitator g. Janez Grintal.

Ob počastitvi slovenske zastave smo med drugim poslušali razglag Narodnega odbora za Slovenijo o prazniku naše zastave (Davorin Hirschegger) in odlomek Pavlovčičevega opisa o nastanku slovenske zastave (Marta Hirschegger). V diapozitivu smo videli rajnega dr. Kreka, ki nam je pred dvema letoma tu v Mendozini ob svojem obisku izročil našo zastavo ob njeni blagoslovitvi. Iz zvočnika se je s traku oglasila njegova beseda. Kristina Grebenčeva je nato v narodni noši pozdravila zastavo s kratko deklamacijo (odlomek iz dr. Debeljakove resnitve). In vsi smo jo končno počastili s petjem: Naprej, zastava slave!

V drugem delu smo ob zborovi pesmi: V Korotan (St. Premrl) obiskali slovensko Koroško. Recitator nas je popeljal s kratko in zanimivo besedo v dobo koroškega plebiscita; zaključila jo je deklamacija Pregljeve „Tožbe koroških Slovencev“ (Gabrijel Hirschegger). Ob kratkem opisu opata Janeza iz Vetrinja (Lenčka Grošelj) smo gledali v diapozitivih tiste pomembne dogodke v deželi — zibelki slovenstva. In ob omembi pozdravljanja novoizvoljenega koroškega kneza je zbor zapel originalno obredno Gosposvetsko hvalnico. Pomudili smo se še med koroškimi brati ob bogatih slikah in ob zborovem petju (N'mav čez izaro — M. Bajuk; Oj ti norčava gjava — Kernjak; Spou tice pojo — Dev; Rož, Podjuna, Zila — Kernjak).

Recitator je v imenu mladih zaklical slovenski Koroški:

Obljubljamo ti:

dokler bo v nas plala slovenski kri; tvoja beseda in pesem ne sme biti in ne bo v molk pokopana!

Vsaki teden ena

OKTOBER MED VINOGRADI

Janko Glaser

Z vrha vsakega klopotec
pesmi zlate kuje,
kakor da zlató — jesensko
sonce — v griče suje.

In že v soncu pozlačeno
vse je naokoli:
vsi ti robi in obronki,
vsi ti skriti doli.

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

9. novembra 1950 — št. 45

ZVON SVOBODE V BERLINU

Med Berlinčani uživa veliko popularnost ameriški general Clay, ki je pred dvema letoma zlomil sovjetsko blokado Berlina, ko je organiziral letalski most v Berlin. Kakor so pred leti noč in dan brnela v zraku velika zavezniška letala, ki so vozila v Berlin hrano in gorivo, tako bo sedaj poseben zvon, dar ameriških prijateljev svobodnemu Berlinu, večkrat dnevno donel čez ves Berlin, vzhodni in zahodni, kot glas svobode. Ko je v mestni hiši general Clay poveljal odprtost Berlinčanov proti pritisku sovjetov, si je zaslužil prvi val navdušenega ploskanja vseh navzočih. Ko je pa isti dan popoldne na posebni ploščadi izročil zvon svojemu namenu in ko je udaril prvič ob bron, so ameriški časnikarji ugotovili, da so vsi moški navdušeno ploskali, ženske pa bile ginjene do solz. In ginjenost je bila največja med tistimi, ki so prišli na proslavo iz vzhodnega dela mesta.

Vzhodni Berlinčani stradajo, a jokajo ob zvoku, ki oznanja svobodo; sedaj obljublajo od vseh strani kruha in druge pomoči Titovi Jugoslaviji, samo kaka škoda, da bodo morali tam ob nič povečani meri kruha in obleke samo prebirati lepe zgodbe o tem, kaj oznanja ameriški zvon svobodnemu Berlinu. Njega glas pa bo plaval nad vso srednjo in vzhodno Evropo in pel: dajte ljudem svobodo in vse drugo jim bo navrženo.

50-LETNICA FARNE CERKVE KRISTUSA KRALJA V HRASTNIKU

V nedeljo Kristusa Kralja, 22. novembra ob peti uri pop. bo v župni cerkvi Sv. Marjete Kasijske (S. Rita) v Boulogni slovenska sv. maša za žive in mrtve sodelavce in dobrotnike cerkve Kristusa Kralja v Hrastniku. To edinstveno in krasno svetišče v domovini je delo preprostih delavcev in rudarjev, ki so to idejo dali in uresničili z velikimi žrtvami deset let brez pomoči bogate inteligence. Bog je obilo blagoslovil to trudopolno delo katoliških delavcev in ta fara že 50 let vodi vernike h Kristusu Kralju.

Med ustanovnimi člani živijo še štirje: dva v domovini, dva pa tu v Argentini. To sta: g. Aršek in njegova žena, ki je dala župniku idejo za prav to cerkev in je bila ena najbolj delavnih članic odbora.

Sv. mašo bo imel domači župnik, petje pa bo vodil g. organist Mišič. Te vrste obletnice Slovencev v Argentini vsaj 40 let ne bomo imeli, zato k udeležbi prisrčno vabi pripravljani odbor. Po sv. maši bo v dvorani skioptično predavanje o tem svetišču in g. Lojze Erjavec nam bo pokazal še mnogo lepših slik iz Slovenije.

V zadnjem delu smo se spomnili 29. oktobra, našega narodnega osvobojenja. Videli smo tisočglavo množico na Kongresnem trgu; poslušali smo Jegličeve zmagoslavne besede: „Kvišku glave!...“ Zbor je zapel Kdor ima srce in otročiči so nas presenetili s slovenskimi zastavicami v roki in s pesmicami: V dolinici prijetni — Venček na glavi — Slovenski smo fantje. In kar neprisiljeno je vsem privrela iz srca Hej, Slovenci, G. Joško Šmon nam je doživeto vzporedil besede Ivana Cankarja: „Tisoč let krvavih...“ in pa globoko pretresljivo misli našega misijonskega zdravnika dr. Janeža, ki smo jih brali v Katoliških misijonih: „...Jokal sem zaradi naroda... Videl sem narod ljubezni...“

Ob misli na naše gornike, ki so ovekovečili spomin na 29. oktober tu v Argentini s svojim prvim vzponom na Cerro Veintinueve de Octubre, je končal recitator proslavo z besedami:

Al' je lepa naša zemlja dedna!

Vredna je boja, ljubezni vredna!

Zbor je za sklep zapel še Premrlovo: Slovenec sem ob spremljavi najlepših diapozitivov iz naše slovenske domovine.

SLOVENSKA URA V LS6 "RADIO AMERICA"

je vsak petek ob 21

SLOVENCJI PO SVETU

CLEVELAND

Družabni večer Društva slovenskih protikomunističnih borcev je bil dne 10. oktobra v veliki dvorani pri sv. Vidu in je izredno lepo uspel. Obisk je prekosil vse dosedanje obiske in udeleženci so bili mnenja, da tako prijetnega družabnega večera še zlepa ni bilo. To je bila nekaka pohvala in plačilo našim dragim borcem za njihovo vztrajno, mirno in narodno pomembno delo. Odlična brošura, ki so jo nedavno izdali (The Slovenian Tragedy) in spomenica predsedniku Nixonu sta imeli velik odmev med slovenskimi protikomunističnimi emigranti.

Za dobro voljo

Žalitev

Neki pes pripoveduje drugemu: „Gospodar me je nameraval klicati Chopin, pa je gospodinja rekla, da je žalitev za umetnika; potem mi je hotel dati svoje ime, pa je rekla, da je žalitev za pasji rod.“

Prefrigan tat

Tat (možu, ki se koplje v reki): „Hej, gospod, kje ste pa pustili svoje obleko?“

Kopalec: „Kaj pa hočete z njo?“
Tat: „Na uro bi rad pogledal.“

Slomškov dom

vabi vse člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo, 22. novembra ob 10 z naslednjim sporedom:

1. čitanje zapisnika
2. poročila odbornikov
3. samostojni predlogi
4. volitve novega odbora
5. slučajnosti

Samostojne predloge in volilne liste je treba predložiti vsaj tri dni pred občnim zborom. Po občnem zboru na razpolago kosilo.

ODVETNIK

Dr. FRANC KNAVS

TUCUMAN 1455,
piso 9, oficina "E", Capital
T. E. 45-0820

Uradne ure vsak dan od 17-20
Po dogovoru tudi izven tega urnika

Slovensko trgovsko podjetje
nudi mesto

PRODAJALKE

v času poletne sezone.

Informacije pisмено na naslov:
Marija Znoj, Angel Gallardo 210,
Bariloche, Pcia. Río Negro
ali osebno od 2. do 10. novembra
v Sastreería JANKO, Av. Angel T.
de Alvear 2973, Don Torcuato, Ruta
202, Pcia. Buenos Aires.

Naš dom, San Justo

OBVESTILA

SOBOTA, 14. decembra 1970:

V Slov. hiši ob 20 zadnji let. kulturni večer SKA. Posvečen bo 170 letnici rojstva pesnika Prešerna. Uvodna beseda: France Papež. Predava dr. Tine Debeljak: Vrba in pesnikova podoba (razlaga s 50 skiptičnimi slikami). Recitacije soneta Vrbi v desetih jezikih.

Ob 20 izredni občni zbor Slovenske hranilnice.

V Domu v San Martinu ob 19.30 drugo skiptično predavanje g. L. Erjavca o lepota Slovenije (Ljubljana, Dolenjska).

NEDELJA, 15. novembra 1970:

V Berazategui celodnevna proslava obletnice doma. Začetek ob 11 dopoldn.

V Slovenski vasi žegnanje ob 11. obletnici blagoslovitve cerkve Marije Kraljice in blagoslovitev Misijonskega zavoda Baragovega misijonskega, s celodnevno versko in družabno prireditvijo.

4V. Domu v San Martinu ima SDO sestanek s predavanjem ge. Anice Kraljeve. Nato občni zbor.

V Našem domu po maši sestanek Zveze mater in žena iz San Justa. Razgovor bo vodila ga. Marijana Batagelj.

V slovenskem domu v Carapachaju, po sv. maši ob 11.30, družinsko kosilo.

SOBOTA, 21. novembra 1970:

V domu v Carapachaju prirejata SDO in SFZ čajanko. Pričetek ob 21.

V Domu v San Martinu ob 20 asado za vse članstvo in prijatelje doma.

DEVETA OTROŠKA KOLONIJA

odpotuje v počitniški dom

č. g. dr. Hanželiča

27. decembra zvečer

in se vrne

12. januarja zjutraj

Prispevek: 11.500 pesov.

Spremljevalci: ga. Olga Omahna,
gdč. Anica Šemrov, g. Franček Breznikar idr.

Društvo slov. protikomunističnih borcev "TABOR" v Argentini

sklicuje

XIV. REDNI TABOR (občni zbor)

ki bo v nedeljo, 22. novembra 1970 ob 10 v zavetišču dr. Gr. Rožmana.

Dnevni red:

1. Sv. maša za vse padle soborce, ki jo daruje kurat č. g. J. Guštin.
2. Spominska proslava in govor našim padlim junakom.
3. Redni občni zbor po pravilih določenem dnevnim redom.

Nato skupno kosilo (asado) za člane, njih družine in vse ostale goste.

Vabljeni soborci in prijatelji!

Marijan Amon, l.r.

tajnik

Ivan Korošec l.r.

starešina

Počitnice v Córdoba: kopanje

Nekateri sprašujejo, kako je letos z vodo v potoku Dolores, Vsem sporocam, da smo imeli pred tedni močan naliv, ki je temeljito očistil potok; razen tega sem že v sredi septembra zgradil dva železobetonska jezova; tako bodo imeli letos dovolj čiste vode za kopanje majhnj in veliki.

Rudolf Hanželič

V Slovenski hiši ob 19. sv. maša in komemoracija za pok. dr. Milho Kreka.

NEDELJA, 22. novembra 1970:

V Slovenski hiši ob 17 Proslava Kristusa Kralja.

V Slomškovem domu ob 10 redni občni zbor društva.

V zavetišču dr. Gregorija Rožmana bo ob 10 redni občni zbor Društva slovenskih protikomunističnih borcev „Tabor“.

ČETRTEK, 26. novembra 1970:

V domu v San Martinu ob 18.30 setanek Lige Žena Mati s predavanjem ing. Matičiča: Severna Amerika, Vetrinjski svet.

NEDELJA, 29. novembra 1970:

V Rožmanovem zavodu v Adrogué celodnevna prireditev. Uprizoritev Jurija Kozjaka.

NEDELJA, 6. decembra 1970:

V Našem domu v San Justu 2 veletombola.

NEDELJA, 27. decembra 1970:

V Slovenskem domu v Carapachaju prva tombola.

ZVEZA ŽENA IN MATER

Pevske vaje za božični sestanek bomo imele vsak petek ob 18.15 v Slomškovem Domu pod vodstvom prof. Osane.

Zveza Slov. mater in žena obvešča, da bo koncem tega meseca — po vrnitvi iz Evrope — imel zanimivo predavanje g. Zorko Simčič. Vse gospe lepo vabljeni!

Slov. dom Carapachay

SDO

SFZ

vabita na

ČAJANKO

Sobota 21. nov. ob 20.

Ob zvokih stereofonije Audinac!

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL

CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

DRUŠTVENI OGLASNIK

„Izlet slovenskih šolskih otrok bo tudi letos v „Ciudad de los niños“, 21. novembra. Otroci naj se zberejo v svojih šolskih prostorih, od koder bodo v spremstvu učiteljstva odšli v „Mesto otrok“ — Camino General Belgrano — Gonet. Možni dohodi: Plaza Once (Río de la Plata), Plaza Constitución (Ex-preso Bs. Aires) Retiro (Río de la Plata — Reconquista).

„Ciudad de los niños“ je malo pred mestom La Plata. Ob 10. uri bo skupna sveta maša. Podrobna navodila bodo učenci prejeli v slovenskih šolah.

Medorganizacijski svet bo zasedal 20. novembra ob 20. uri v prostorih ZS. Obravnavalo se bo o počitniških dnevih mladine do 15. leta starosti; o koloniji deklet in fantov; o voditeljskem tečaju in o športu.

Seja upravnega sveta bo 27. novembra ob 20. uri v prostorih ZS. Na programu je volitev novega odbora.

Knjižnica je obogatena z novimi knjigami. Lepo vabljeni, da se jih poslužite.

Slovenski dom v San Martinu

vabi vse članstvo in prijatelje na

ASADO

v soboto, 21. novembra ob 20

Prijavite se pri odbornikih do 17. novembra. Cena 4 nove pese.

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY

27. decembra 1970

Kaj bo ta dan?

Pravilne odgovore pošljite do 22. t. m. v Slovenski dom v Carapachayu. Na dan prireditve bo izžrebanc prejel lepo nagrado.

Odsek Zveze žena in mater iz San Justa sporoča, da je odšla k Bogu po zaslužen plačilo gospa

Ivanka Gregorčič

Za pokoj njene duše bo sveta maša 26. nov. ob 19. uri v Slovenski hiši.

COOPERATIVA DE CREDITO "S. L. O. G. A."

LIMITADA

Bmé, Mitre 97

Ramos Mejía

La Matanza

Convocatoria

De conformidad con lo dispuesto por los artículos 19º y 20º de los Estatutos, se convoca a los señores socios a la Asamblea Extraordinaria que se realizará el día 14 de noviembre de 1970 a las 20 horas, en el local social, calle Bmé, Mitre Nº 97, Ciudad de Ramos Mejía, Partido de La Matanza, Provincia de Buenos Aires, para tratar el siguiente

Orden del día

1. Designación de dos asambleístas para firmar el acta de esa Asamblea Extraordinaria.
2. Elección de una comisión escrutadora según lo dispuesto por el Art. 23º de los Estatutos sociales.
3. Consideración de la reforma de los artículos 2º, 3º y 34º inc. m. de los Estatutos sociales.

EL CONSEJO DE ADMINISTRACION

4. CELODNEVNA PRIREDITEV

Z uprizoritvijo na prostem igre

JURIJ KOZJAK

režija: M. Willempart

Spomin na dogodke pred 25. leti

ROŽMANOV ZAVOD — ADROGUE

29. NOVEMBRA

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT

Urađuje od 17.30 do 19.30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 2331, p. 5, of. 10
T. E. 47-4852

PORAVNAJTE NAROČNINO!

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo in
travmatologijo.

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uribaru 285, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na tele-
fonu 49-5855

BERAZATEGUI — nedelja 15. novembra

Obletnica blagoslovitve doma in ponovitev srebrne maše preč. g. Jožeta Guština. Začetek celodnevnega sporeda bo s sv. mašo ob 11.

Dohod: od železniške postaje Berazategui s kolektivom št. 300 do Calle 1 in Aragón.

Vsi rojaki lepo vabljeni!